

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 5 — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 150.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor,
Gosposka ulica 11, telefon št. 2449,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vračaja.

Eno leto španske tragedije

V nedeljo je poteklo že celo leto, od-
kar besni španska državljanska vojna,
pa se še vedno ne da niti približno slu-
titi, koliko časa bo še trajala in kakšen
bo njen nadaljnji razvoj. V španski za-
devi je tudi po enem letu še vedno to-
liko neznank, da je pogled naprej kaj
nejasen. Načelni uspeh poslednjega an-
gelskega kompromisnega predloga je
sicer spet vzbudil nekaj nad vsaj v za-
četek likvidacije španskega vprašanja
kot mednarodnega vprašanja, vendar
pa si nihče ne prikriva ovir, ki zavirajo
napore za uresničenje resničnega ne-
vmešavanja v španske zadeve.

Ob žalostni obletnici španskega klan-
ja se nam vsiljuje bežen pogled nazaj,
da si vsaj v glavnih obrisih priključimo
v spomin dogodke, ki so v dnevnem po-
ročanju zdrknili mimo kot slike grozot-
nega filma. Španska tragedija se od vse-
ga početka odigrava na dveh navidezno
ločenih bojiščih: vojnem in diplomats-
kem, ki pa nista brez medsebojne zve-
ze. Dogodki na bojiščih posredno nepre-
stano plivajo na diplomatske odločitve,
kakor spet vplivajo te na razvoj voja-
ških operacij. Diplomatske napore za
rešitev španske krize smo na tem me-
stu sproti registrirali, zato se bomo ob
obletnici omejili samo na kratek prikaz
dogodkov v Španiji sami.

Državljanska vojna se je začela 18.
julija 1936. Tega dne je namreč gene-
ral Franco prenesel svoj upor, ki ga je
dan poprej začel in srečno zaključil v
španskem Maroku, v Španijo samo. Po-
vod za ta Francov nastop je dal umor
enega izmed znanih nacionalističnih vo-
diteljev Španije, monarhista Calva So-
tella, ki so ga dne 13. julija lanskega
leta našli ubitega na madridskem pokop-
ališču. Dogodki so se nato razvijali s
filmsko brzino. Vojaške garnizije v Ma-
roku in v južni Španiji so se uprle vlad-
i v Madridu; v Cadixu, Santanderju, Ceu-
ti, Barceloni, Burgosu, Pampeluni, Se-
villi in drugod pa so izbruhnili veliki
nemiri in prišlo je do prvih resnih spo-
padov. Na čelu nove republikanske vla-
de v Madridu je bil tedaj Martinez Ba-
rio, katerega pa je že 31. julija zame-
njajl Giral.

Burgos, Valladolid in nekatera druga
važna središča so prešla na stran fran-
koncev že 19. julija, torej takoj prve dni
upora. Vendar pa se Francu udar ni
popsem posrečil in je med tem tudi vla-
da začela polagoma organizirati svojo
redno vojsko. Po padcu Badajozu (9. av-
gusta) je inozemstvo začelo posvečati
dogodkom v Španiji že splošno pozor-
nost. Že v avgustu je Francija stavila
prve konkretne predloge o nevmešava-
nju v španske zadeve, ki jih je Anglija
tako spregledala, ostale zainteresirane dr-
žave (skupno 27) pa so se jim pridružile
kasneje, ko je bil na francoski predlog
ustanovljen najprej odbor za koordinaci-
jo predlogov, ki se je prvič sestel v
oktobru in se potem spremenil v stalni
odbor za nevmešavanje v španske za-
deve.

Že v tej dobi se začne tudi prvi pritok
tujih prostovoljcev obema taboroma v
Španijo. V začetku septembra so fran-
kovci izvedli prvo zračno bombardira-
nje Madrida, dočim so istočasno repu-
blikanska letala bombardirala Burgos.
Že tedaj se je pokazalo, da bo letalstvo
v španski državljanski vojni igralo iz-
redno vlogo. V istem času je prišlo tudi
do hudih bojov pri Toledu in Oviedu.
Pri Oviedu se boji nadaljujejo še danes,
v Toledu (Alcazar) pa se je v novembru
odigrala ena izmed najbolj stranskih epi-
zod španske državljanske vojne, ki je
vsem še v živem spominu.

Odločilni dogodki na španskih boji-
ščih, ki se raztezajo od severa do juga,
so se izvršili v dobrih dveh mesecih od
septembra do novembra lanskega leta.
Potem so ostale pozicije obeh strank v
glavnem nespremenjene do maja in ju-
nija letos, ko je spet prišlo do nekaterih
važnih sprememb.

Irun so frankovci zavzeli 5. septem-
bra, nekaj dni kasneje pa so vdrli v
San Sebastian. Madrid je tedaj preživ-
ljal hudo vladno krizo, ki jo je rešil
Largo Caballero 4. septembra s prevze-
mom oblasti in imenovanjem Alvaraza
del Vaya za zunanjega ministra. Istega
dne se je pojavila v španskih vodah
prva nemška bojna ladja, križarka
»Nürnberg«. Prve borbe v bližini Ma-
drida so se pričele 20. septembra. Tedaj
je Alvarez del Vayo vložil prvi protest
republikanske vlade pri Društvu narod-
v. Prvega septembra je bil general
Franco izbran za poveljnika svojih čet,
30. septembra pa za vršilca dolžnosti
državnega poglavarja nacionalistične
Španije.

V začetku oktobra so se začeli prvi
boji pred samim Madridom. Tedaj je
Largo Caballero izvedel delno rekon-
strukcijo svojega kabineta, v katerem
je poleg ministrskega predsedništva
prevzel tudi ministrstvo vojske, v vladi
pa sta odslej tudi po en zastopnik Ba-
skov in Kataloncev. Osnovan je bil tudi
odbor za obrambo Madrida, ki ga vodi
general Miaja, vlada sama pa se je pre-
selila v Valencijo. Skoro desetmesečne
borbe za špansko prestolnico so poka-

VOJNA MED KITAJSKO IN JAPONSKO

Včeraj so se pričele prve večje sovražnosti — Japonci so že začeli s prodiranjem v kitajsko ozemlje

Sanghaj, 20. julija. o. Menijo, da se bo
vojna med Japonko in Kitajsko pričela
brez napovedi, kakor se je to zgodilo v
Mandžuriji l. 1931. Za sedaj sodijo tu, da
bodo Japonci najprej osvojili Peking, nato
pa okupirali Tienčin, kjer so že itak go-
spodarji. V Tienčinu so zasedli pošto po-
stopje, kjer izvršujejo strogo cenzuro nad
vsemi poštnimi pošiljavami. Prav tako so
davi zasedli občinsko poglavarstvo in še
nekatero druge strateško važne zgradbe.
Kitajske oblasti v Tienčinu so popolnoma
pasivne, kar je razumljivo, ker je v mestu
zbrana mnogo japonskega vojaštva.

Z druge strani poročajo, da se je kitajska
vojska pričela pripravljati za spopad na
vsem prostoru, kjer so zbrali Japonci svo-
je vojaštvo. Pričeli so kopati rove tudi v
okolici samega Sanghaja. Po vesteh iz ja-
panskih službenih virov, so se danes ob 14.
pričele prve večje sovražnosti med kitajsko
in japonsko vojsko. Kitajska vojska je pri-
čela korakati s svojih oporišč pri Papa-
čanu in Lukousiau.

Tokijo, 20. ulija. o. Japonsko vojni mi-
nistrstvo je objavilo, da se je opoldne pri-
čela japonska protiofenziva, in sicer pri
mestu Papčanu. Prav tako je na drugi

strani japonska vojska pričela kazensko
ekspedicijo proti 29. kitajski armiji.

Kitajski vojski, ki so zaposleni pri de-
lih za ojačenje utrd ob Lukou Shiao
so pričeli že včeraj ob 17. streljati na ne-
ko japonsko patruljo. Pri tem je bil ra-
nen poveljnik kapetan Jamazaki. Včeraj
ob 21. ter danes ob 2. in 4. so kitajske če-
te bombardirale Japonce s rovkami mož-
narji. Kitajci so prežali tudi brzojavne
žice, ki so jih napeljali Japonci med Pe-
kingom in Tienčinom.

Po vesteh agencije Domej iz Pekinga so
pričele japonske čete ob 14.30 lokalnega
časa bombardirati Vanping ter prisilile
kitajske baterije k molku, zviševam topni-
ški dvoboj pa se vodi še vedno z drugo
skupino kitajskih čet, zbranih v okolici
Vanpinga.

Železniška zveza med Pekinom in
Tienčinom je prekinjena.

Peking, 20. julija. AA. Japonci so pričeli
ob 19.35 obstreljevati Vanping z vsi s-
lo. Po ponosnem napadu so posegli v
boj s težkimi topovi. Tudi na drugih toč-
kah se je vnel boj in obstoja nevarnost,
da se bodo spopadi razširili.

vlade, naj ne ovira izvajanja lokalnega
sporazuma v severni Kitajski in naj ustavi
vse neprijateljske ukrepe proti Japonci.
Istočasno odklanja Japonska kitajske za-
hteve po umiku obojestranskih čet ter za-
hteva ponovno, naj Kitajska osrednja vlada
takoj umakne svoje čete, ki jih je poslala
na severno Kitajsko. Japonska nota po-
udarja, da Kitajska sama onemogoča reši-
tev nastalega spora po diplomatskem po-
tu. Izredna številna premoč kitajskih čet
v severni Kitajski ogroža življenje japo-
nskih kolonistov in japonskih posadk in sa-
ma po sebi zanika trditve nankinške vla-
de, da je bilo pošiljanje čet na severno Ki-
tajsko odredeno samo zaradi lastne obram-
be. Zahteva kitajske vlade, da mora sama
potrditi vse lokalne sporazume, je v na-
sprotju z organizacijo samostojnosti poli-
tičnega sveta pokrajin Hopej in Cahar. Na
koncu poziva japonska vlada Kitajsko,
naj ponovno prouči ves kompleks vpra-
šanj.

London, 20. julija. AA. Po zadnjih ve-
steh z Daljnega vzhoda so Japonci odbili
vse kitajske protipredloge. Ob 17. so se
že začele sovražnosti okoli Lukousia. Po
tem bi se moglo reči, da so pogajanja pre-
kinjena. Japonsko vojni poveljstvo je ob-
javilo, da bo vsako potezo kitajske arma-
de odbilo z orožjem.

Sanghaj, 20. julija. AA. Po dosedanjih
vesteh je kitajska vlada v svoji noti ute-
meljila, zakaj je poslala svoje čete v Hopej
in Cahar. Vse to je storila samo iz razlo-
gov samoohranbe. Kitajska nota predla-
ga, naj obe strani umakneta svoje čete in
poravnata spor po diplomatskem potu.

Japonske obtožbe proti Kitajski

Tokio, 20. julija. d. Zastopnik zunanjega
ministrstva je obdobjil v neki izjavi kitaj-

sko osrednjo vlado, da je eščno prekinila
japonsko-kitajski dogovor iz l. 1905. Japo-
sko zunanje ministrstvo razpolaga s to-
nimi podatki o velikih transportih kitajske-
ga vojaštva v severno Kitajsko kamor pi-
hajajo neprestano novi transporti čet, mi-
nucije, oklopnih vozov, topov, strojno me-
talcev min l. t. d. 30 kitajskih divizij, ki pa
je Cankajšek poslal proti severu, je že pri-
pravljen za boj. S takim postopanjem
nankinške vlade je bil ustvarjen položaj v
katerem nadaljnja svariila Japonske ne mo-
rejo prijeti več vpoštev. (Pripomniti je treba,
da se vse to premikane čet, zaradi kate-
rega se Japonci razburjajo, vrši na ozemlju
suverene kitajske države. Op. ur.)

Posebnu Havašovemu dopisniku so v
vojnem ministrstvu izjavili:

Mi ne moremo trpeti kitajskih izjavjanj.
Tudi bi bilo napačno čakati na to, da bodo
prišla vsa japonska ojačenja v severno Ki-
tajsko. Tudi ne ve, če bodo Japonci lahko
začeli z vojno vendar pa ni mogoče več
dvomiti, da bi bil spor pravljen samo za
krajevan. Na kitajski strani je samo letal-
stvo nevarno, toda Japonska to vse storila,
da v tem takoj doseže Kitajsko. Tudi ni
nobene nevarnosti, da bi Rusija posegla v
spor, ker ima sedaj preveč opraviti s svojim
notranjopolitičnim delom. Najbrže bodo dru-
gi Kitajski prodajali samo orožje in mun-
dijo in preko tega ne bodo šli.

Havašov dopisnik dostavlja, da ne more
reči, da pomeni ta izjava še napoved vojne
Kitajski. Tudi ne ve, če bodo Japonci lahko
začeli z vojno vendar pa ni mogoče več
dvomiti, da bi bil spor pravljen samo za
krajevan. Na kitajski strani je samo letal-
stvo nevarno, toda Japonska to vse storila,
da v tem takoj doseže Kitajsko. Tudi ni
nobene nevarnosti, da bi Rusija posegla v
spor, ker ima sedaj preveč opraviti s svojim
notranjopolitičnim delom. Najbrže bodo dru-
gi Kitajski prodajali samo orožje in mun-
dijo in preko tega ne bodo šli.

Japonsko poslanstvo v Nankingu se pripravlja za odhod

Tokio, 20. julija. Agencija Domej pravi
iz Nankinga, da se družine namestnikov
japonskega poslanstva in japonskega kon-
zula že pripravljajo za odhod. Odbo-
vale bodo iz Nankinga na Japonsko 28.
t. m.

Pet milijonov Japoncev mobiliziranih

Tokio, 20. julija. d. Japonska mobiliza-
cija je v polnem teku. Po mikadu odredena
mobilizacija 5.000.000 mož se v vseh 48
japonskih pokrajinah nadaljuje z vsa na-
glico. Pred železniškimi postajami v To-
kiu in drugih japonskih mestih so zbrani
veliki kontingenti vojaških čet, ki čakajo
na prevoz z vlaki. Med japonskim prebi-
valstvom vlada veliko vojno navdušenje,
kakršnega še ni bilo po svetovni vojni. Ve-
like množice se zbirajo pred železniškimi

postajami ter prireajo odhajajočim četam
navdušene ovacije.

Japonski odgovor nankinški vladi

Tokio, 20. julija. AA. Japonsko zunanje
ministrstvo je poslalo danes vladi v Nan-
kingu odgovor na kitajsko noto od 19. ju-
lja. Agencija Domej je objavila, da zahte-
va Japonska v tej svoji noti od kitajske

Nova Francova ofenziva pred Madridom

Bojišče pred Madridom pravi pekel — Proti republi- kancem se bore na Francovi strani tudi že afriški črnci

Madrid, 20. julija. o. Že od včeraj zju-
traj je na vsem osrednjem bojišču, kjer so
dobil nacionalisti zadnje dneve velika oja-
čenja, v teku silna bitka, o kateri se more
reči, da je ena izmed najsrdečnejših, kar jih
je bilo po pričetku državljanske vojne.
Vodstvo nacionalistične vojske je razume-
lo velik pomen izgube postojanke pred
Bruneto in Villanuevo del Pardillo vse do
univerzitetne naselbine, zaradi česar po-
kušaja sedaj z neprestanimi napadi ponov-
no osvojiti izgubljene postojanke.

Dosedanji poizkusi nacionalistov so si-
cer ponekod pridobili manjše uspehe, ker so
prodrli po par sto metrov, vendar pa so
jih republikanci po večini zavrnili na prv-
notne postojanke. Boji na bojišču pred
Villanuevo del Pardillo, Las Rozasom in
Villanuevo dela Canada so trajali nepre-
stano 24 ur ter so nacionalisti začeli omah-
ovati šele davi. Republikanci so pustili
maroškim četam, da so se približale tik do
njihovih črt, nakar so otvorili nanje ogenj
iz streljin. Vse bojišče predstavlja od
včeraj pravi pekel. Zemlja je pokrita s člo-
veškimi trupli in ponekod so celi kupi
mrtev belcev in črncev. Sedaj so se nam-
reč pričeli na madridskem bojišču pojav-
ljati tudi italijanski askari, ki so preoble-
čeni v uniforme španskih Maročanov. Tr-
dijo, da so bili republikanci zaradi tega ta-
ko besni, da so v boju s črnimi postopali
izredno brutalno.

Bitka je v teku tudi na središču okoli
Poadila del Monte, kjer skušajo naciona-
listi najti najslabše republikanske točke,
da bi jih predrili. Republikanci izjavljajo,
da so bili doslej vsi napadi odbiti z veli-
kimi izgubami nacionalistov.

Na aragonski fronti je bilo odredeno 13.
republikanski armiji, naj se umakne s
prostora izpred Albarasina in Bronhalesa.

Iz Francovega tabora

Madridsko bojišče, 20. julija. AA. Proti-
napad nacionalistov v odseku pri Gijonu
in Bruneti se razvija z uspehom. Odpor
vladnih čet očitno popušta. Tudi danes
so nacionalne čete zavzele več kvadratnih ki-
lometrov ozemlja. Sovražnik je med umi-
kom pustil precejšen vojni material.

Pred odločitvijo?

St. Jean de Luz, 20. julija. w. Kakor se
doznavajo, so borbe za Madrid tik pred
odločitvijo. General Franco razpolaga z 20.000
možmi v Naval Ganella, 10.000 v Bondilli
de la Monte in 8.000 v Sevilla la Nueva.
Vseh nacionalističnih vojakov na Sierri
je 160.000. V zadnjih 48 urah so borbe
okoli Madrida zavzele velik obseg. Naciona-
listične akcije so se v soboto pričele z
napadom proti Villanuevi del Pardillo.
Nacionalistične čete so obklopile Bruneto
ter zavzele prve hiše tega kraja.

Gospodarski sporazum med Nemčijo in generalom Francom

Berlin, 20. julija. b. Kakor je mogoče
razbrati iz nekega uradnega sporočila nem-
ške vlade, so pogajanja za sklenitev gospo-
darskega sporazuma med Nemčijo in Fran-
covo vlado dovedla do popolnega uspeha.
Pogajanja so se vodila od padca Bilbao da-

zale, da je Madrid lažje braniti, nego ga
osvojiti, kajti od novembra lanskega
leta pa vse do danes se položaj v bližini
Madrida ni bistveno spremenil.

V novejšem razpletu vojaških opera-
cij je velikega pomena samo padec Bil-
baa 19. junija letos in pa smrt enega
najboljših Francovih generalov, gene-
rala Mole. Za položaj republikanskega
tabora pa ni brez pomena nova rekon-
strukcija valencijske vlade. Na čelu ji
je sedaj stopil zmernejši Negrin, ki se
mu je vsaj deloma posrečilo zadušiti
neprestane anarhistične nemire.

Bolj ko na bojiščih pa se je med tem
španska vlada zadeva zapletala na di-
plomatskem polju, posebno odkar sta
Italija in Nemčija 18. novembra priznali
Francovo vlado v Burgosu. Uvedba po-
morske mednarodne kontrole v marcu
letošnjega leta, ki naj bi pripomogla k
omejitvi španske državljanske vojne, se
zaradi neprestano ponavljajočih se in-
cidentov ni obnesla. V zvezi z njo je
tudi politika tako zvanega nevmešava-
nja v španske zadeve zašla v hudo kri-
zo, iz katere jo skuša sedaj rešiti. An-
glija s svojim znanim diplomatskim po-
sredovanjem.

lje, to je od 19. junija tega leta. Že prej
med obema državama dogovorjena klavzu-
la o največjih ugodnostih bo ostala še na-
prej povsem neokrnjena v veljavi. Poleg
nekaterih manj pomembnih prilagoditev
starega trgovskega sporazuma iz leta 1936
novim razmeram je bilo podpisanih še ne-
kaj važnejših dodatnih protokolov, ki se v
glavnem nanašajo na dobavo rud iz ba-
skovskih rudnikov. Ko je namreč ljudska
fronta zavladovala v Bilbao, je baskovska vla-
da ustavila ves izvoz rud iz baskovskih
rudnikov v Nemčijo. Ker je šlo v glavnem
za železno rudo, je bila zaradi tega nemška
industrija zelo prizadeta. Nemški listi, ki
smatrajo, kakor rečeno, da je to zakrivila
vlada ljudske fronte, so se sedaj postavili
na stališče, da bi moral Franco Nemčiji na-
dodnati izgubo vseh onih količin železne
rude, ki bi jo v Nemčijo po pogodbi iz leta
1936 morala redno prejemati. V kolikor bi
to morebiti prizadelo Anglijo, ki je izko-
ristila zadržanje ljudske fronte proti Nem-
čiji in sama jemala Nemčiji namenjeno ko-
ličino železne rude, naj si Anglija sama
pripiše posledice.

Angleški kralj obišče Francijo

Pariz, 20. julija. b. Iz poučenega vira se
doznavajo, da pričakujejo v pariških uradni-
h krogih proti koncu tega leta obisk an-
gelskega suverena. Angleški kralj bo prišel k
slavnostni otvoritvi spomenika padlim Av-
stralcem pri Amiensu. Spomenik bo postav-
ljen na mestu, kjer so avstralski vojski 1.
julija 1916 prvič posegli v boje proti Nem-
cem.

Zavlačevanje razprav londonskega odbora

Zaradi nesoglasij v podrobnostih so navzlic načelnemu sporazumu konkretni sklepi nemogoči

London, 20. julija. w. V odboru za ne-
vmešavanje je bil na dopoldanski seji do-
sežen v vprašanju kontrole na celem spo-
razumu glede pristanišč. Delegati so se
spoznameli tudi o imenovanju tehničnega
pododbora za pojasnitev vseh vpra-
šanj, ki so s tem v zvezi, med njimi o
nadzornih častnikih v španskih pristani-
ščih. Izmed vseh v odboru zastopanih dr-
žav je samo ruski delegat izrazil svoje po-
misleke. Najprej je zahteval, naj se s
kontrolno pristanišč zveže tudi kontrola v
zraku. Ko je bil preglasovan, je zahteval
razširjenje pristaniške kontrole na vso
špansko obalo. Ta predlog je bil končno
izročen pododboru. V ostalem je kljub
sporazumu o tehničnih vprašanjih usoda
pogajanj še vedno negotova. V debati je
Anglija vztrajala na zahtevi po sporazu-
mu o celotnem načrtu kot pogoj za ob-
novo pogajanj s španskima strankama.
Italijanski zastopnik Grandi je kot prvi
zahteval ureditev kontrolnega vprašanja,
torej ureditev obnove kontrole na kop-
nem, ukinitve dosedanje pomorske kon-
trole in uvedbo pristaniške kontrole. Nem-
ški poslanik Ribbentrop je podpiral sploš-
no stališče Anglije ter poudarjal, da je
glavna naloga odbora vzpostavitev ne-
vmešavanja. Pri tem je kontrola najvaž-

nejša zadeva. Končno je opozorjal na po-
seben pomen priznanja pravic vojskujočih
obema strankama v Španiji, in sicer v
okviru kontrole.

Seje odbora za nevmešavanje so bile v
večernih urah zopet odgojene za nedolo-
čen čas. Predsednik odbora lord Plymouth
je vztrajal na zahtevi, naj se angleški na-
črt sprejme po vrstnem redu, namreč:

1. imenovanje kontrolnih opazovalcev v
španskih pristaniščih, 2. opoklicanje prosto-
voljcev, 3. priznanje obeh španskih strank
kot vojskujočih se sil.

Italijanski poslanik Grandi, ki ga je
podpiral portugalski delegat Monteiro, je
izjavil, da se mora o angleškem načrtu
razpravljati kot o celoti, ter je odklonil iz-
javo glede vprašanja povratka prostovolj-
cev. Nemški poslanik Ribbentrop se sploh
ni udeležil večerne seje. Italijanski poslanik
Grandi je nadalje zahteval, naj Fran-
cija pred nadaljevanjem pogajanj vzpostavi
mednarodno kontrolo na španski meji.
Poslanik Majski in poslanik Corbin sta
odklonila to zahtevo. Odbor ni preostalo
drugega, nego da odloči svoje nadaljnje
delo na nedoločen čas. Lord Plymouth bo
sedaj poizkušal po diplomatskem potu do-
seti sporazum.

Napoveduje se Cianov obisk v Londonu

Dunaj, 20. julija. b. Rimski dopisnik vlad-
ne »Reichspost«
poroča svojemur listu: Na-
čelni italijanski pristane na angleški kom-
promisni predlog v zadevi politike nevme-
šavanja v španske zadeve, je razbremenil
odnosaje med Londonom in Rimom. Na
motelne poskuse nekaterih inozemskih li-
stov, ki so hoteli že vedeti o nekakšni do-
govorjeni igri med Mussolinijem in ge-
neralom Francom v vprašanju odpoklica tu-
jih prostovoljcev, je italijanska vlada odgo-
vorila z uradno izjavo, da ne more v tem
pogledu nikakor vplivati na Salamanca. Na
odločitve Francove vlade glede morebitne
odpuštnice tujih prostovoljcev bi italijanska
vlada tudi zato ne mogla vplivati, ker so

prostovoljci popolnoma podrejeni španskim
vojskim in upravnim oblastem. V rimskih in
angleških krogih izjavljajo, da je Italija po-
nudila s tem nov dokaz svoje dobre volje,
da se glede sredozemskih vprašanj spozna-
me z Anglijo. Upravičeno je mnenje, da se
ta dobra volja kaže tudi v pogledu vzhod-
nega Sredozemlja in vse one angleške po-
litike, ki se da spraviti v sklad z italijan-
sko in ki bi mogla za daljši čas zagotoviti
mir.

Spricho vsega tega smatrajo v rimskih di-
plomatskih krogih za povsem verjetno go-
vorice o angleškem pavilu grofu Ciano, da
obišče London, čim bi se odstranila perva
snov konflikta v Španiji.

Patriarhovo stanje lahno zboljšano

Beograd, 20. julija. p. V boleznih patriar-
ha Varnave niso natopile nikakršne vidnej-
še spremembe. Včeraj se je njegovo stan-
je nekoliko poslabšalo in je dobil pre-
cej hud živčni napad, danes mu je nekoli-
ko odleglo in zopet lažje diha. Včeraj je
imel bolnik povišano temperaturo, danes
pa je temperatura zopet padla, tako da
mislijo, da ne bodo nastopile nikake kom-
plikacije. Okrog patriarhove vile se stalno
zbira množica, ki nestrpno pričakuje obve-
stil o patriarhovem zdravju. V beograjskih
cerkvah so bile tudi danes molitve za nje-
govo ozdravitev.

Naš novi poslanik na Dunaju

Dunaj, 20. julija. AA. Na Dunaj je prispel
novi jugoslovenski poslanik Branko Lazare-
vić, ki je bil imenovan na mesto pokojnega
Nastasića.

Pred rešitvijo češko- slovaške vladne krize

Praga, 20. julija. o. Ob 16. je češkoslo-
vaški tiskovni urad objavil naslednji komu-
nikacije:

Pogajanja, ki jih je vodil designirani mi-
nistrski predsednik dr. Hodža z zastopniki
koalicističnih strank, so dovedla do popolne-
ga sporazuma. Zaradi tega bo jutri dr.
Hodža odšel k predsedniku republike ter
mu predložil pozitivne rezultate svojih po-
gajanj. Vlada bo sestavljena v svoji do-
sednji sestavi, le dosedanj minister za
šolstvo dr. Franke bo začasnno prevzel re-
sor finančnega ministrstva. V ostalem ne
bo v vladi nobenih izpremenb.

Hitra rešitev vladne krize temelji o rešitvi
spornega vprašanja o žitnih cenah, o ka-
terem se je dosegel sporazum med mono-
polsko družbo za žito in med zastopniki
zadrag konzumentov. Cene pešnice in rži
se bodo povišale, toda le toliko, da bo mo-
gla cena kruha ostati neizpremenjena. Do-
ločitve cen ovsa in drugega žita je pri-
družila konferenca ministrstva.

Seja senata

Nov senator — Ribarski zakon sprejet

Beograd, 20. julija. p. Senat je imel danes kratko sejo. Po odobritvi zapisnika je bil prečitani ukaz, s katerim je imenovan za senatorja bivši ban moravske banovine Svetozar Paunović. Nadalje je predsednik dr. Mažuranić sporočil, da je odbor za proučitev zakona o gospodarskih zadrukah končal svoje delo in predložil poročilo. Po prečitanih raznih prošnji in pritožbi ter po raznih manjših sporih je senat prešel na dnevni red in brez debate odobril zakon o sladkovodnem ribarstvu. Po poročilu senatorja Voje Protića, ki je prečital poročilo odbora, je podal kmetijski minister Stanković ekspozice, sličen onemu, ki ga je imel pred par dnevi v narodni skupščini. S 47 glasovi je bil nato zakon v načelu in podrobno sprejet, nakar je bila seja zaključena.

Prihodnja seja bo v četrtek 22. t. m. Na dnevni red pride zakon o gospodarskih zadrukah.

Zakon o prekrških

Beograd, 20. julija. p. Odbor senata za proučitev zakona o prekrških, ki mu je bil stavljen rok do 21. t. m. je imel sedaj kratko sejo, na kateri je brez debate izvršil svojo nalogo in predložil danes predsedstvu senata kratko poročilo.

Drugi dan skupščinske razprave o konkordatu

Zanimanje javnosti je še naraslo — Odklonjen predlog za odgoditev razprave — Tudi večer dve seji

Beograd, 20. julija. p. Ob večerji pozornosti vse javnosti, kakor včeraj je danes narodna skupščina nadaljevala razpravo o konkordatu. Sto in sto ljudi, ki so želeli dobiti dostop na galerije, je bilo zavrženih ker so vse vstopnice za občinstvo že za par dni v naprej oddane.

Današnja dopoldanska seja je bila še vedno pod vtisom včerajšnjih dogodkov, o katerih se je razvila obširna razprava in je predsednik narodne skupščine Čirić objavil, da bo poskrbel za točne informacije, da bo skupščina pravilno poučena o poteku dogodkov. Pred prehodom na dnevni red je bil stavljen predlog, naj bi se razprava o konkordatu prekinila za nekaj časa, vendar pa vlada na predlog ni pristala in ga je zato odklonila tudi vladna večina v skupščini.

Seja se je danes zavlekla pozno v noč, uro, se je nadaljevala debata o konkordatu. Glavni govornik je bil danes poslanec JNS Josip Čvetič, ki je v obširnem govoru orisal zgodovinski razvoj verskih odnosov v Jugoslaviji vse do današnjih dni. Poudaril je, da je bilo v vprašanju uporabe glagolice v cerkvi ter nato analiziral določbe konkordata z notranje in zunanje političnega vidika. Izjavil je končno, da bo glasoval proti odobritvi konkordata.

Seja se je danes zavlekla pozno v noč, splošna razprava pa bo še jutri nadaljevala, čeprav je bila prvotno preračunana le na dva dni.

Potek seje

Seja bi se morala pričeti že ob 8. zjutraj, začela pa se je šele ob 10.30. Vsi poslanski klubi so imeli namreč poprej svoje seje in posvete, na katerih so razpravljali o včerajšnjih dogodkih in o nadaljnjem delu narodne skupščine. Posveti klubov so trajali nad eno uro. Nato, pa je predsednik skupščine G. Čirić sklical v svoj kabinet konferenco šefov vseh parlamentarnih klubov. Ta konferenca je trajala zopet več kot eno uro. Posvečena je bila izključno včerajšnjim dogodkom, glede katerih je bilo vloženih na predsedstvo skupščine več nujnih vprašanj.

Ob 10.30 je predsednik Čirić končno otvoril sejo skupščine. Navzočih je bilo več ministrov, ministrski predsednik dr. Stojadinović in notranji minister dr. Korošec pa sta prišla šele kasneje. Tudi na današnji seji je bilo veliko število senatorjev, galerije pa so bile nabito polne. Po dolgem času je bil enkrat brez debate odobren zapisnik včerajšnje seje. Predsednik Čirić je sporočil, da je narodni poslanec Aleksander Lazarević (Delovni klub) predložil nujen zakonski predlog, s katerim zahteva

Ukinitev celibata za učitelje

Poslanec Lazarević je v daljšem govoru utemeljeval svoj predlog. S tako zvanim celbatnim amandmanom finančnega zakona so omožene učiteljice razdeljene v dve skupini, v one, ki so omožene z učitelji, in one, ki so poročene z neučitelji. Prve lahko ostanejo v službi, druge pa morajo dati ostavko, čeprav so odlično kvalificirane. Dejansko predstavljajo to omejevanje državljanke svobode, vrhu tega pa škoduje šoli in prosveti. Posl. Lazarević zaradi tega zahteva, da se ta določba finančnega zakona ukine.

V odgovoru je prosvetni minister Stojadinović odklonil nujnost predloga in zagovarjal določbo finančnega zakona, ki služi v glavnem cilju, da se dobe prosta mesta za učiteljske kandidate, ki že po več let čakajo na namestitev. Z omoženimi učiteljicami ima prosvetni ministarstvo sploh križe in težave. Mnogokrat je težko namestiti ženo in moža na isti šoli in v istem kraju. Zato je mnogo iz službenih ozirov raztrganih učiteljskih zakonov. V teku svojega ministranja mu je uspelo združiti okrog 1.500 takih učiteljev in učiteljic na istih službenih mestih. Zato smatra, da ni krivica, če mora učiteljica, ki se poroči z neučiteljem in si tako zagotovi existenco, napraviti prostor mlajšim močem.

Predlagatelj posl. Lazarević se s tem odgovorom ni zadovoljil in je opozoril na to, da je danes v državi še vedno okrog 2.000 nezasedenih učiteljskih mest, približno toliko pa je še potrebnih učiteljev v krajih, kjer se ni šol. Tudi bi se dalo namestiti vse učiteljske kandidate, ne da bi bilo treba zaradi tega omejevati pravice in državljanke svobodo omoženih učiteljev.

Vladna večina je pri glasovanju odobrila stališče prosvetnega ministra in je zahtevano nujnost predloženega zakona zavrnila.

Debata o beograjskem incidentu

Predsednik Čirić je nato objavil, da sta mu narodna koslanca Rista Grdjić (JNS) in Mihajlo Djurović (staroradikal) dostavila nujno vprašanje v zvezi z včerajšnjim incidentom v Beogradu. V svojem odgovoru je predsednik Čirić izjavil, da je to zelo delikatna zadeva, zaradi česar prosi vse narodne poslance naj mirno poslušajo njegov odgovor. Vsem nam je do tega, da izvedemo pravo resnico. Dokaz svojih mirnih namenov bomo dali najbolje na ta način, da bomo vsakega govornika o tej stvari mirno poslušali. Zvečer na seji šefov

parlamentarnih skupin sem izrazil svojo pripravljenost, da to zadevo do kraja preiščem in vsestransko proučim. Zato smatram tudi moju voljo, da takoj odgovorim na postavljena vprašanja. Za dokaz, da želimo narodno skupščino vsestransko obvestiti o vseh dogodkih, če je bila pri včerajšnjih dogodkih kršena tudi imuniteta narodnih poslancev, se razume samo po sebi, da bo predsedništvo skupščine zahtevalo zadoščenje. Na vprašanje, ali more narodna skupščina pod takimi okoliščinami sploh nadaljevati svoje delo, smatram, da je to njena dolžnost in da na njeno delo ne sme vplivati nihče drugi, ker morajo narodni poslanci postopati le po svoji lastni vesti in po svoji zavestni odgovornosti.

Poslanca Grdjić in Djurović sta nato obširno opisala razvoj in potek včerajšnjih dogodkov. Med njunima govoroma je prišlo do hudega prerekanja med nekaterimi poslanci vladne večine in opozicije. Vendar so govornikoma pritrdili tudi mnogi poslanci vladne večine.

Pred prehodom na dnevni red je bila prečitana še interpelacija poslanca Vasilja Kostića (zemljoradnik) na notranjega ministra glede otvoritve obmejnega prometa z Bolgarijo. Minister pravde je sporočil, da bo odgovoril na interpelacijo nar. posl. Milana Mravljeta glede postopanja državnega tožila v Ljubljani pri cenzuriranju opozicijskega tiska, čim bo dobil potrebne podatke.

Odklonjen predlog za odgoditev konkordata

Nato je zahteval besedo predsednik Jugoslovenskega narodnega kluba dr. Janko Barčević, ki je v imenu svojega kluba predlagal, naj se razprava o konkordatu odgodi za nekaj časa. Obširno je utemeljeval ta predlog. Predsednik Čirić je izjavil, da smatra predlog za spremembo dnevnega reda, o čemer pa se mora izjaviti vlada. V imenu vlade je minister Dragica Cvetković predlog odklonil, vladna večina pa mu je pristala.

Po govoru narodnega poslanca Voje Lazice, ki je govoril o kršitvi poslovnika, je skupščina naposled prešla na dnevni red in nadaljevala razpravo o konkordatu.

Govor dr. Kumanudija

Prvi je danes govoril o konkordatu nar. posl. dr. Kosta Kumanudi (JNS), ki je končal svoja včerajšnja izvajanja ter je analiziral predlog konkordata s pravnega in političnega stališča. Njegov govor je skupščina poslušala z veliko pozornostjo in je bil često prekinjen s pritrdjenjem. Med drugim je izjavil:

Od obstoja Jugoslavije ni še noben zakonski predlog izzval tako velike in vsestranske pozornosti, kakor sedaj predloženi zakon o konkordatu z Vatikanom. To zanimanje za konkordate se je manifestiralo na razne načine: v obliki predstavk in resolucij, brošur in interpelacij, brošur ter novinarskih in revijskih člankov, eni pisani resno in objektivno, drugi polemično, eni navdahnjeni iskrenih verskih in cerkvenih pobud, drugi pa iz politično strankarskih ozirov, eni izpopolnjeni z ostro kritiko, drugi s tendenciozno reklamo.

Ali je bilo potrebno sklepati konkordate, ali pa primerneje, da se je postopalo z rimsko katoliško cerkvijo kot da gre za notranje pravo ter da se je izdal medverski zakon ali pa poseben zakon o rimsko katoliški cerkvi v Jugoslaviji, kakor se je to zgodilo za srbsko pravoslavno cerkev, za židovsko in muslimansko cerkev in za evangelijske kristjane v Jugoslaviji. Če se je za glavne veroizpovedi uredil položaj s posebnim zakonom, bi bilo brez dvoma mnogo boljše, da se je to zgodilo tudi v pogledu rimsko katoliške cerkve, ne glede na mnoge druge razloge. Čeprav je velika večina držav, tudi najbolj katoliških, izbrala drugo pot in uredila svoje odnose do rimsko katoliške cerkve s posebnim zakonom, sem vendar menim, da se daje vsa vprašanja s sveto stolico pravilneje rešiti s konkordatom. V Jugoslaviji je vsega 37,45 odstotka rimokatoličanov, napram 48,70 odstotka pravoslavnikov, dve plemeni, hrvatsko in slovensko, pa sta izključno rimsko-katoliške vere. Ne sme pa se tudi pozabiti, da je to mednarodna cerkev s močno organizirano hierarhijo in da je papež, poglavar te cerkve, dejansko na čelu v katoliške države ter da razpolaga z veliko duhovno in posvetno silo po vsem svetu.

Konkordat brez dvoma proži boljše možnosti za razvoj dobrih in normalnih odnosov med državo in Vatikanom, kakor pa običajni zakon. Zato sklenitvi konkordata ni mogoče resno ugovarjati, če je ravno praven za obe stranki. Drugo pa je vprašanje, na kakšen način je to rešeno s predloženim predlogom konkordata, ali ta rešitev odgovarja interesom našega naroda in naše države. Nato vprašanje je mogoče odgovoriti le s podrobno analizo vsebine tega konkordata.

Govor posl. Cvetića

V imenu Delovnega kluba je nato povzel besedo poslanec in bivši minister Nikola Preka (Delovni klub), ki je prečital izjavo o stališču Delovnega kluba do konkordata. Z njegovim govorom je bila dopoldanska seja končana.

Na popoldanski seji je prvi govoril poslanec Artur Mahnik (JRZ), ki je zagovarjal konkordate, češ da važni državni interesi

nujno zahtevajo njegovo ratifikacijo. Za njim je poudarilo uro govoril posl. Josip Čvetić (JNS). Najprej je obrazložil stališče JNS do konkordata, nato pa podvrgel konkordatu stvarni analizi in opozoril zlasti na one odredbe, zaradi katerih je njegov klub sklenil glasovati proti. Med drugim je izjavil:

Naša država je sklenila že mnogo mednarodnih pogodb. Narodna skupščina je vse te pogodbe ratificirala brez vsakih težav. Nobena teh pogodb pa ni izvala tako velikega odneva v široki javnosti kakor konkordat. Pred 6. januarjem 1929 je imela narodna skupščina svoje jasno določeno stališče v pogledu zunanje politike. Tako takrat tudi nismo imeli posebnega zunanje političnega odbora. Pač pa so takratni zunanji ministri in predsedniki vlade ob vsaki važnejši stvari razpravljali s šefi parlamentarnih skupin in se z njimi dogovorili o vseh takih zadevah. Tako sta bili sprejeti tudi rapalska pogodba in netunska konvencija, čeprav sta bili to dve pogodb, ki sta bili tako zelo ugodni za ves naš narod in ves našo državo.

Predsednik vlade je že ponovno izjavil, da konkordata ni sestavil on, ne sedanja vlada, marveč da sta ga prevzela od prejšnjih vlad. To je res, toda to še ne ukinja odgovornosti sedanje vlade in narodnega predstavništva za ratifikacijo konkordata.

Parlamentarni klub JNS in vsa stranka ne gledata na konkordate s stališča kakih strankarskih vidikov. Daleč smo od tega, da bi to zadevo strankarsko izrabljali. Mi le mirno ugotavljamo dejstva in gledamo na ta konkordate s stališča splošnih nacionalnih in državnih interesov, zvesti stališču, da mora vse naše politično delo služiti zgolj

čuvanju interesov jugoslovenske nacionalne celine in jugoslovenske državne integritete. JNS se ne bori proti nobeni veri in cerkvi, ker ne ovrta svobodnega razvoja, katerekoli vere. JNS zavzema glede vere in cerkve stališče kakor ga je formalizirala zedinjena italijanska država, slavni Cavour, ki je rekel: Svobodna cerkev v suvereni državi. To je tudi stališče naše stranke, ko motri vso materijo, ki jo vsebuje predloženi konkordat. Jugoslovenski nacionalisti hočejo tudi v tem pogledu ostati zvesti svojemu jugoslovenskemu načelu, ki pomeni pravico in enakopravnost za vsakogar.

V drugem delu svojega govora je posl. Čvetić podrobno obravnaval posamezne določbe konkordata in na konkretnih primerih, utemeljeval, zakaj poslanci JNS ne morejo glasovati za konkordate v taki obliki, v kakršni je predložen, čeprav so v načelu za sklenitev konkordata z Vatikanom.

Nadaljnji govorniki

Nato so govorili še poslanci Milovan Grba (JRZ), ki je zagovarjal predloženi konkordat, Ljuba Jovanović (staroradikal), ki je govoril proti, in Jovan Kašanin (JRZ), ki je govoril za konkordat. Kašanin je v svojem govoru razpravljati tudi o stališču pravoslavne cerkve in dokazoval, da so ravno s pravoslavne strani vse bojazni zaradi konkordata neutemeljene. Poslanca JRZ Stevan Bubić in Karlo Gajšek sta govorila za konkordat, nakar je bila seja ob 21.30 zaključena in se bo debata nadaljevala jutri dopoldne. Predvidoma bo splošna debata o konkordatu trajala še dva dni, tako da bo prvo načelno glasovanje najbrže šele v četrtek zvečer.

Laž ima kratke noge

Že pred par dnevi smo opozorili, kako bi »Slovenec« zlorabo svojega privilegiranega stališča, ki ga štiti pred zasluženim odgovorom, rad izrabljal tudi parlamentarno debato o konkordatu za gonjo proti JNS in zlasti proti njenim slovenskim poslancem. V ponedeljek se je začela pred narodno skupščino razprava o konkordatu. Za uvod svojemu poročilu o tem važnem dogodku »Slovenec« zopet ni znal napisati drugega, kakor lažnjive napade na JNS. Med drugim pravi:

»Posebno JNS izjavi na člane svojega kluba neverjeten pritisk, da morajo glasovati proti konkordatu. Ta pritisk JNS posebno močno izjavi na poslance katoliške vere. Maloletni Slovenci JNS so seveda med njimi, ker si ti v svojem sovrastvu proti vsemu, kar je katoliškega, še domišljajo, da bodo z glasovanjem proti konkordatu izpričali svoje napredništvo in junaštvo.«

Na ta način govoreči še dalje o »pritiske«, o »terorju« itd. Pa se to pristavlja, da so poslanci, ki so branili konkordat, »vpadali v besedo« samo poslanci JNS.

A že v istem poročilu je postavil »Slovenec« samega sebe na laž. Navaja par medklavov, ki so padli med debato, a niti enega medklava od katerega poslanca JNS! Zato pa obširno poroča o govoru poslanca Pavla Matice, ki je govoril kot katoliški župnik za konkordat. In še sam pristavlja, da je posl. Matiča član JNS. Res je tako in res je govoril za odobritev konkordata, a kljub temu ni bil izključen iz kluba JNS, kakor sta bila iz kluba JRZ izključena ona dva poslanca, ki sta v skupščinskem odboru glasovala proti konkordatu. Za velike backe mora imeti »Slovenec« svoje čitatele, če se jim upa po vsem tem dokazovati, da se »pritiske« in »teror« na poslance izvaja v JNS.

Dalekosežni topovi pred Gibraltarjem

Angleške skrbi zaradi topov, ki morejo zapreti pot skozi Gibraltarski preliv

London, 20. julija. d. Med včerajšnjo zunanje politično debato v spodnji zbornici so zbudile posebno senzacijo Churchillove ugotovitve, ki se tičejo ene izmed najvažnejših postojank britanskega imperija, Gibraltarja. Churchill je izjavil med drugim:

Churchillova vprašanja

Opozoriti moram na zadevo izredne važnosti, namreč na vprašanje težkih havbic, ki so bile baje montirane okoli Gibraltarja. Vem, da so v tem pogledu tudi na vladni strani v skrbeh. Prejel sem informacije od svojega lastnega sina, ki je videl meseca februarja, kako so te težke havbice montirali na betonske podlage. Pozneje so vojno ministrstvo informirale o tem tudi vojaške oblasti v Gibraltaru. Če se ti topovi namerijo proti dokim v Gibraltaru, jih morejo naglo porušiti ter onesposobiti ladjedelnice v zalivu Algeiras.

Vprašujem samo, ali morejo te havbice zapreti Gibraltarski preliv, koliko jih je in na čigavo odredbo so bile montirane? Če to vladi ni znano, bi pomenilo zelo veliko napako v naši tajni službi, če pa ne, ni nobenega vzroka, zakaj ne bi informirala o tem tudi spodnje zbornice. Topovi te velikosti in dalekosežnosti niso potrebni za namene španske državljanske vojne. Bilo bi tudi absurdno meniti, da je general Franco s svojimi slabotnimi denarnimi sredstvi odredil postavitev teh ogromnih topov.

V splošni tišini je nato vprašal Churchill: Rad bi vedel, ali je te topove dobavil Krupp ali kdo drugi? Če je topove dobavila katera izmed znanih tvornic v inozemstvu, ni samo jasno, da nimajo nobene zveze s špansko državljansko vojno, temveč, da so bili postavljeni zaradi namenov, ki so veliko večjega in dalekosežnega pomena. Ali bi ne bil že čas, da se to vprašanje postavi namenov generalu Francu, pod čigar oblast spada sedaj to ozemlje? Ali je morja to plačilo za pomoč, ki jo je prejel od ene ali druge sile?

Obstaja tudi še drugo resno vprašanje na katerega je treba opozoriti. Inozemci so prihajali dosej v Anglijo kot individualne osebnosti, sedaj pa se čuje, da morajo pripadati n. pr. vsi Nemci, ki žive v inozemstvu političnim organizacijam in sicer narodno-socialističnim stranki. V Angliji živi sedaj približno 30 do 40 tisoč Nemcev in drugih inozemcev, ki so vsi vezani na svojo vlado s strogo disciplino. Oni morajo pogosto na gotovih mestih podajati poročila ter prejemajo navodila, kaj imajo storiti v primeru potrebe. Ali bi ne bil že čas, da bi minister Eden uredil to vprašanje tako s koraki v inozemstvu kakor z odredbami doma?

Lloyd George:

Roke proč od Španije!

Churchillove navedbe je izpopolnil še Lloyd George, ki je izjavil, da so bili topovi postavljeni na kraju, ki ni oddaljen nad 8 milj od Gibraltarja, in da morejo služiti za zatvoritev Gibraltarskega preliva. To je dejstvo, ki ga najvse vzmira. Med španskimi nacionalističnimi oblastmi in nekaterimi tujimi veleislami obstaja tesno delovanje, ki vzbuja zaskrbljenost. Vsi pošiljajo tjakaj svoje sile iz povsem očitnih vzrokov, med vsemi evropskimi državami pa predstavlja Španija najvažnejše strateško postojanko za nas, ker obvladuje Sredozemsko morje. Če se bomo znašli pred razoroženo Španijo, ki bo oborožena z najboljšimi topovi, bo Sredozemsko morje za

prto. To naj ne pomeni, da hočemo sedaj v Španiji intervenirati na eni ali drugi strani, pač pa moramo skrbeti, da bo za demokratske sile tamkaj »fair play«.

Zunanji minister se pripravljajo, da bi uveljavil nov načrt. Trije so se že ponesrečili. Kakšna jamstva imamo za besedo teh ljudi? Predvsem se mora zopet obnoviti v mednarodni javnosti dobra vera, preden se sklepajo kakšni nadaljnji pakti. Ministri predsednik se je hvalil, da nam zaupa vsa Evropa, res pa je, da nas lajko v četrti puti na ceglu. Če vprašuje, kaj naj bo alternativa, potem je treba reči, da ni vojna, temveč točno to, kar sam pravi: Prepustite Špancem, da sami uredijo svojo usodo, namestu da bi izvajali pritisk, ki se more pokazati samo na eni strani in ki more dovesti do konflikta. Zato roke proč od Španije!

Povratek Ruždija Arasa iz Moskve

Carigrad, 20. julija. AA. Turška ministra dr. Ruždij Aras in Sukrikaja sta prispela včeraj na povratku iz Moskve preko Odeje s parnikom »Gruzija« v Carigrad. Parnik jima je dala na razpolago ruska vlada. Zunanji minister dr. Ruždij Aras je izjavil novinarjem: Vratamo se s potovanja v Bagdad, Teheran in Moskvo zelo zadovoljni. Ko bom predložil poročilo svojim šefom, mi bo v posebno zadovoljstvo, da dam vam novinarjem obširnejše izjave o tem. — Snoči je Ruždija Arasa in Sukrikajo sprejel predsednik republike Kemal Ataturk.

Amerika : Nemčija 3:2

London, 20. julija. g. V Wimbledonu so se danes nadaljevale in zaključile finalne teniške tekme v medpasnem srečanju za Davisov pokal med Nemčijo in Ameriko. Na sporedu sta bila zadnja dva singla, glede katerih so strokovnjaki že v naprej napovedovali izide tako, kakor sta se končala prva dva s po eno točko za vsakega udeleženca. Kot prvi par sta nastopila Henkel in Grant in je Henkel zmagal v štirih setih s 7:5, 2:6, 6:3 in 6:4. Stanje točk je bilo izravnano (2:2). V zaključnem singlu sta se nato srečala oba »kanonca« Budge in v. Cramm, kjer je Budge ponovil svojo nedavno zmago na wimbledonskem turnirju in odpravil Cramma v petih setih s 6:8, 5:7, 6:4, 6:2 in 8:6. Medpasni finale med Ameriko in Nemčijo se je končal torej s 3:2 za Ameriko.

Amerika se je s to zmago kvalificirala za finalista v glavnem finalu, ki ga mora koncem prihodnjega tedna na istih igriščih odigrati z Anglijo, lanskim zmagovalcem in braniteljem Davisovega pokala.

Pariz, 20. julija. V okviru svetovne razstave se vršijo v Parizu te dni tudi tekme za svetovno prvenstvo v sabljanju, v katerih sodeluje z nekaterimi tekmovalci — med njimi tudi Pengovom in Marionom iz Ljubljane — tudi Jugoslavija. Danes so bile izločilne tekme v floretu, v katerih je med devetimi državami nastopila v drugi skupini skupno z Avstrijo in Nemčijo tudi Jugoslavija. V prvem srečanju z Avstrijo so naši izgubili z 2:14, v drugem proti Nemčiji pa z 0:9, tako da so zaradi teh dveh porazov izpadli iz nadaljnjega tekmovanja. Finali v tej disciplini bodo že jutri, in sicer med Avstrijo, Italijani, Francozi in Nemci.

Beleške

Potreba medverskega zakona

V svojem ekspoziceju o konkordatu je minister pravde dr. Niko Subotić na koncu poudaril, da bo s uveljavljenjem konkordata postala nujna potreba čim prejšnjega uveljavljanja posebnega interkonfessionalnega (medverskega) zakona in pa potreba skorajšnje kodifikacije na zakonske (brane) odnose se nanašajočega dela splošnega državljankega zakonika. Minister je o tem izjavil:

»Kot minister pravde smatram za svojo dolžnost, da že sedaj izrazim svoje zaskrbljenost, ali ne bodo odredbe konkordata o zakonu (braku), o bračnem sodstvu in o mešanih zakonih izvalje pravne zmede v naši državi. Te motnje se ne bodo občutile na področju apelacijskih sodišč v Beogradu in Skoplju in ne na področju velikega sodišča v Podgorici. Razmeroma neznatne bodo reperkusije na področju zagrebske in sarajevke apelacije. Najtežje bo prizadeto področje novosadske apelacije, za njim pa področje ljubljanske in splitske apelacije.

S tem je izjavna potreba brze kodifikacije zakonskega (brane) prava, ne glede na dosedanje delo, ki je prišlo do izraza v znanem predlogu splošnega državljankega zakonika.

Na dnevni red pa stopa tudi potreba ene kodifikacije. Nujno bo treba sprejeti dober zakon o medverskih odnosih. S tem bomo popravili tudi greh dosedanjih zmud v tem pravcu.«

„Primitite tatu!“

Po tem starem pravilu grešnih duš se rad ravna »Slovenec«, posebno v zadnjem času, ko si z vsemi silami prizadeva, da bi zabrisal spomin na grde laži in klevete, ki jih je število že število gomili zlasti v zadnjih dveh mesecih. Včeraj se je sprevladal nad interpelacijo senatorja dr. Alberta Kramerja, namasajočo se na znane dogodke v Sloveniji po obisku predsednika Živkovića. Iztrgal je iz te interpelacije par stavkov, pa jih označuje za laž in kleveto. Seveda pa ima javnost že dovolj dobro ve, da je navadno res ravno nasprotno od tega, kar trdi »Slovenec«.

Pomen zagrebskih svečanosti

Proslavi rojstnega dne dr. Mačka posveča »Hrvatski dnevnik« poseben uvodnik, v katerem ugotavlja, da hrvatskega pokreta ne tvorijo menda neki tamburaši, temveč strumno organizirani hrvatski kmetje, ki so se pod njih koraki v nedeljo tresle zagrebske ulice. Potek proslave je pokazal, da je bila v zadnjem času navideznega zatijša izvedena širokopotezna organizacija hrvatskega naroda, ki je Zagrebčane zadivila. Proslava pa je bila tudi zgovoren dokaz, da se ni avtoriteta dr. Mačka v dnevi politiki prav nič iztrošila: »Njegova avtoriteta je ostala nedotaknjena in prav tisti večični, kakor tistega dne, ko je prevzel vodstvo hrvatskega naroda. Vsi tisti, ki so na tem zainteresirani, so se mogli v nedeljo prepričati, da je beseda dr. Mačka beseda hrvatskega naroda. Dr. Maček je predsednik HSS. Ta pa je postala danes predstavnik organiziranega hrvatskega naroda in tako je njen voditelj tudi edini voditelj hrvatskega naroda. In to ne po firiškem načelu, ker je dr. Maček nasprotnik vsake avtokracije, nego po načelih demokracije kot predstavnik moči in volje svojega naroda. Dr. Maček ne propoveduje avtoritativnega sistema, kljub temu pa ni njegova avtoriteta nič manjša, ker je edini legitimni predstavnik hrvatskega naroda.«

Končno pravi »Hrvatski dnevnik«, da se bo hrvatska politika nadaljevala tudi v bodoče v isti črti, kakor do sedaj, to je do končne zmage programa, ki ga je postavil dr. Maček kot minimum zahtev hrvatskega naroda.

Marš dr. Mačka

Zagrebski listi poročajo med obširnimi poročili o poteku proslave rojstnega dne dr. Mačka, da so tega dne prvič igrane združene zagrebske godbe pod vodstvom dirigenta Muhvića »Marš dr. Mačka«. Nova koračnica je potpuri raznih hrvatskih budnic in davorij. Prične se z budnico »Još Hrvatska ni propadla«, nadaljuje pa z »Oj Hrvatski«, ki so jo kakor pravi »Hrvatski dnevnik« navzoči tisoči spremljali z grmenjem nog na tribunah in burnih udarcih roke na roko. Dr. Mačkov marš se končuje s storo »Junak sam iz Like« in prehaja končno v Starčevićovo himno.

Nov član državnega sveta

Beograd, 20. julija. AA. Imenovan je za člana državnega sveta 2. skupine 2. stopnje dr. Rudolf Steinmetz Sorodolski, načelnik ministrstva za trgovino in industrijo v p.

Iz državne službe

Beograd, 20. julija. p. Vpokojena sta nadzornik proge Jože Zorec in prometni uradnik Franc Osek.

Silne nevihte v vzhodni Srbiji

Beograd, 20. julija. p. V južno-vzhodni Srbiji je divjalo pretekle noč hudo neurje. Na mnogih krajih je prišlo do preloma oblakov in so trajale ponekod plohe po več ur. Vse reke so narasle in marsikje prestopile bregove. Tudi železniške proge so na več krajih prekinjene, tako da je ustavljen deloma tudi železniški promet. Na prog: Niš—Skoplje je železniška proga na starih mestih poplavljen in deloma porušena. Telefonske in brzojavne zveze so z vseh vzhodno Srbijo prekinjene. V okolici Kruševca so nastale velike poplave, ki so povzročile milijonsko škodo.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročilo: Oblačnost z deževjem sredi države in v vzhodnih krajih, delno oblakno v ostalih delih države. V moravski, zetski in dunavski banovini je močno deževalo. Temperatura brez velikih izprememb. Minimalna temperatura Kraljevo 11, maksimalna Skoplje 32 stop.

Naši kraji in ljudje

Spomini na Armija

Ljubljana, 20. julija.

Ob smrti mnogih naših mož omenjamo v glavnem njihove vrline, pozabimo pa na njihova posebna svojstva, ki so bila zanje najbolj značilna. O pokojnem nadučitelju Josipu Armiaču, ki se ga je večeraj tople spominjalo »Jutro«, velja prav gotovo poudariti nekatere posebne zanimive lastnosti. Armiač je bil izvanreden mimik, da bi ga bilo lahko veselo sleherni gledališče. Nenavadno je znal vsakogar posnemati v kretjah in govorici. Že na učiteljski se je izkazal pravega mojstra v tem pogledu. Vse profesorje, posebno pa one, ki so imeli kaj čudnega na sebi v kretjah ali govorjenju, je znal tako ljubeznivo predstaviti, kakor da bi bili oni sami. Posebne vrste mož v manirah in prednasanju svojega predmeta je bil tedanj profesor verouka, že postaren gospod, dobričina. Armiač ga je znal posnemati v vsem njegovem svojstvu. In če se ne to dogajalo v družbi, ki je profesorja Klemenčiča poznala, se pač nihče ni mogel dovolj načuditi Armiačevemu talentu.

Armiač je bil tudi izborni risar karikaturnist. Z neprisiljenim humorjem je znal odlično zabavati sleherni družstvo. V njegovi naturi je bilo, da se je tople vnel za folklor. Zlasti se je v tem izkazal, ko je služboval v Sorici v Selski dolini več let. V tem kraju se je govorila v davnih časih spakodrana nemščina. Za njegove dobe so jo govorili le še starejši ljudje. Armiač se je z verno lotil opisa tega jezika in izrazil ter je izbral lepo gradivo o tem, razven na je orisal posebnosti kraja. Precej obsežno snov je potem izročil germanistom na naši univerzi g. prof. Kelemeni. Iz Sorice je opravljal pouk tudi dvakrat tedensko v Davčah, kjer je imel priliko spoznati mnogo starih šeg in posebnosti govorice. Tu se je dobro seznanil s slikarjem Groharjem, ker je bil Grohar ondudaj doma. Še njegovo prijateljstvo je vredno opombe. Iz Sorice je Armiač zapeljal pot ob prostih dneh čez Jelovico v Bohinjo. Tu je kaplanoval pesnik Tone Medved. Obe dobri duši je zvezalo iskreno prijateljstvo. Pomagala sta si, kakorkoli sta si mogla. Ni ju zadrževalo visoko gorovje, posebno ne poletni čas, da se ne bi obiskovala. Med počitnicama sta jo kar skupno »uhitila kam dalje, če je bilo le kaj cvenka za daljšo pot.

Armiačeve posebne sposobnosti so znala vpoštevati tedanja šolska oblastva, ki so ga poslala na Dunaj, da se izpopolni za vzgojo gluhohe dece, ker se je ravno takrat obetala otvoritev prepovednega učnega zavoda za gluhohe. Armiač je bil v polni meri usposobljen za ta zavod. Toda zaradi posebnih razmer, ki so v začetku vladale na zavodu, mu je rajši dal slovo in se spet vrnil na deželo. Kot vojak je Armiač služil pri 17. polku. Ker pa je bil kot rezervist precej obilen in velik, niso imeli zanj primerne obleke in jo je bilo treba posebej odmeriti. To je bilo eno izmed posebnih poglavij, ki se ga je znal Armiač spominjati s posebnim humorjem. Ko je opravljal vojaške vaje, je zabaval vse vojaštvo, od prostaka do stotnika. Ker je moral k vnamam večkrat v Celovec in ker je znal nenavadno dobro posnemati nemški dialekt, je kajkrat izborni potegnil kakšno nemško omizje.

Armiačev sošolec in prijatelj je bil prof. Sič. Čez dve leti bi Armiač obhajal 50-letnico svojega poklica. To mu žal ni bilo dano. Veselega, dobrohotnega stanovskega tovariša ohranimo vsi njegovi dobri znanci v najlepšem spominu.

Tujski promet ob Vrbskem jezeru

Celovec, 19. julija.

Z letošnjim obiskom Vrbskega jezera letoviški kraji niso preveč zadovoljni. Sicer se giblje število gostov približno v enakih mejah, kakor lani, vendar so tudi lanske leto glede tujskega prometa šteli za zelo slabo. Kakor v mnogih drugih letovišnih, se opazita tudi v onih ob Vrbskem jezeru, da pada število domačih gostov iz Avstrije in tem bolj, čim bolj narašča pritok tujcev. Ker stanujeta v bližini bivši španski kralj in vojvoda Windsorski in vojvodinja, so letovišča ob Vrbskem jezeru privlačila večje število Angležev, domačin pa si iščejo cenejša kopališča in letovišča, ter odhajajo letos zlasti v Italijo. Zaradi devalvacije lire so italijanska kopališča tako poceni, da konkurirajo tudi onim v Jugoslaviji. Lastniki letoviških podjetij ob jezeru in v Celovcu samem se pritožujejo, da vozijo z Dunaja in drugih krajev severne Avstrije vsak dan nabito polni brzovlaki, a le redki potniki izstopijo, vse drugo se polje naprej čez mejo. Lastniki hotelov so zaradi tega vložili pri vladi na Dunaju spomenico z zahtevo, naj se omeji letovanje v inozemstvu.

Pozdrav z Raba

To dobro ve Slovenec vsak, da sonce, morje in pa kraj nam zdravje pospešujejo, lepoti ne škodujejo: da beseda ta ne laže lepa-slika gori kaže — kako telesno človek se popravi, če spreha v božji se naravi, zato Slovenec vsak na Rab naj pohiti, da pri meni v hotelu »Prah« se zgosti: da malo ga polomijo, da vroče se zaljubimo, po morju da zaplavamo in z vincom se naslajamo!

Marko Jelenc, slovenski kmetjak.

Naj podam nekaj podatkov o obisku v posameznih letovišnih. V Krivi Vrbi je bilo sredi julija 250 gostov, med njimi največ Dunajčanov. Po številu jim sledijo nato Madžari, Čehi, Nemci iz rajha ter nekaj Angležev in Švedov. Najlepše in najmoderneje letovišče na severnem bregu so Poreče. Imele so sredi julija 600 gostov, za 400 manj, kakor lani v istem času. Upadek gre predvsem na račun domačinov, ker je število inozemcev celo večje od lanskega. Med njimi pa ni niti enega Italijana.

Na zapadnem koncu jezera je Vrba, ki se je v zadnjih letih naravnost razkošno razvila. Tu je doma največji komfort, seveda so temu primerne tudi cene. Zato je razumljivo, da so med gosti v pretežni večini inozemci; na prvem mestu so po številu Angleži sledijo jim Holanci, Belgijci, Čehi in Madžari. V maju je bilo letos v Vrbi skupno 2043 gostov (lani v maju 1672). Junija je bilo na dan povprečno 400 prenočnin. Sredi julija pa je bilo na letovanju 1110 gostov. Tako je Vrba edino objezersko letovišče, ki je z letošnjim obiskom zadovoljno.

Južna obala jezera je bolj skromna. Na

Otoku je bilo sredi julija 244 gostov, Ribnica in Sekira pa sta imeli skupaj 203 letoviščarje, skoro same Dunajčane. Letovanje na južni obali je nekoliko ceneje, zato tudi prevladujejo domačini.

V Dolih blizu Otoka, a tudi ne daleč od Vrbe, je krasno golfsko igrišče, namenjeno predvsem angleškim gostom, ki ga v resnici zelo pridno uporabljajo.

Dunajčani in drugi domačini, ki so jim vrbska letovišča draga, so se začeli zatekati k manjšim jezerom. Klopinsko, Hodiško in Baško jezero z veseljem ugotavljajo večji pritok gostov. Ob teh jezerih sicer ni razkošja, vendar pa je povsod vzorna snaga. Postrežba je dobra, a cene sorazmerno zelo nizke. Zato najbrže ne bodo pomagale pritožbe hotelskih podjetnikov ob Vrbskem jezeru na osrednjo vlado. Tudi če bi se res otežilo letovanje v inozemstvu, Vrbsko jezero ne bi dosti profitiralo. Za povečanje obiska z Dunaja sta samo dve možnosti: ali letovišča ob Vrbskem jezeru znižajo cene, ali pa vlada preskrbi Dunajčanom večje dohodke...

Kag.

Bolgarski železničarji prisrčno sprejeti Danes odpotujejo na Bled, zvečer se vrnejo

Ljubljana, 20. julija.

Danes so bolgarski gostje železničarji, ki jih vodi g. Tintarov iz Sofije, s popoldanskim dolenjem prispeli v Ljubljano, od koder so namenjeni na kratek izlet v najpešne kraje naše Gorenjske. Na kolodvoru je brate Bolgare sprejela množica naših železničarjev in narodnega občinstva. Prihiti so tudi oficijelni predstavniki: banski svetnik dr. Pfeifer za bana in bansko upravo, šef mestnega tujkoprometnega urada dr. Brilej za mestno občino, načelnik finančnega oddelka dr. Ladiha za železniško direkcijo in zastopnika Jugoslovnsko-bolgarske lige dr. Bano in Maister. Navzočni pa so bili, razume se, tudi člani domače sekcije uprave UJNZB in godba »Sloga« s praporom, medtem ko predsednik sekcije inž. Roglič spremlja bolgarske goste na vsej poti.

Ko je vlak prispel na postajo, je godba zaigrala veselo koračnico v pozdrav, nato pa jim je v imenu slovenskih železničarjev izrekel iskreno dobrodošlico Ciril Zupan, ki je poudaril, da je navzočnost bolgarskih železničarjev v Jugoslaviji in v naši beli Ljubljani še toliko pomembnejša sprito dejstva, da nam je delegacija prinesla tudi pozdrave bolgarskega prometnega ministra in generalnega direktorja bolgarskih železnic, kar priča, da zavzema združevanje jugoslovnskega in bolgarskega naroda zme-

rom konkretnejše oblike. Nato sta goste pozdravila še dr. Brilej in dr. Bano. Vodja Bolgarov Tintarov se je za tako prisrčen sprejem posebej zahvalil še predsedniku inž. Rogliču, ki je bil tako ljubezniv, da je goste od Splita do Ljubljane seznanil z najvidnejšimi lepotami jugoslovnske zemlje. Na koncu je Tintarov vzkliznil veliki Jugoslaviji in z njim so vsi gostje trikrat zaklicali: »Hurra! Godba je intonirala najprej »Šumi Marica«, nato pa še našo narodno himno.

Med živahnim pozdravljanjem in obnavljanjem starih poznanstev so odšli gostje najprej v kolodvorsko restavracijo, da si ob dobrotah iz priznane Majcnove kuhinje opomorejo od dolge težavne poti preko ovinkov in klancev, ki jih mora dolenec premagati od Karlovca do Ljubljane. Popoldne so si v družbi ljubljanskih tovarišev ogledali zanimivosti mesta, nakar so se spet zbrali k skupni večerji v kolodvorski restavraciji. Jutri jutraj odpotujejo proti Bledu — naša železniška uprava jim je dala na razpolago udoben voz I. in II. razreda — zvečer, ko se vrnejo, pa jim bo na vrto kolodvorske restavracije prirejena slavnostna večerja, ki se je udeležiti tudi predstavniki vse naše oficijelne in nacionalne javnosti. Bratom Bolgarom želimo najlepše bivanje med nami!

Ribniška dolina potrebuje vodovod V suši se vse napaja iz umazanih potočkov

Dolenja vas, 20. julija.

V Ribniški dolini se o marsičem debatira, kaj bi bilo treba storiti v korist doline in prebivalstva, a dejanja je malo. Zadnje čase se sicer opaža nekaj razgibanosti, ko je ljudstvo dobilo zasluge pri preureditvi državne ceste iz Ribnice po vsej dolini do Dolenje vasi. Toda še marsikaj potrebujemo. Skrajni čas je že bil, da se je začelo temeljito popravilo te zelo prometne ceste, ki je važna za tujski promet in za prevoz velike množice lesa iz obširnih gozdov okoli Jelendola, Grčarje in Gonenice. Zlasti tuji so se pritoževali, saj potuje ravno skozi našo dolino vsak dan lepo število turistov na Sušak, na Jadran.

Važno vprašanje, ki mora biti rešeno v bližnji bodočnosti, je naprava modernega vodovoda. O tem se je že pred desetletji razpravljalo, stori so bili tudi načrti. Toda pri nas tako sadje počasi zori. Vodne naprave Ribniške doline, na kraškem terenu, so sile pomanjkljive. V suši usahnejo studenci in potoki, da je vode prav malo ali nič. Ob hudi suši je že kar neheznično in nevarno izkoriščanje potočne vode za pitje, posebno v dolnjem koncu doline. Pretežni del dolnjih vasi je v poletnih mesecih preskrbljen s pitno vodo le za skrajno silo in še to z umazano vodo. Večina prebivalstva si sicer pomaga z vodnjaki, ki pa se ob pripeki hitro izprazni in je prepeljevanje potočne vode za živino in ljudi na dnevnem redu. Ena najbolj potrebnih vasi, Lipovec, bo letos dobila velik, moderen vodnjak, ki bo zadostoval za vas. Kaj pa druge? Potoki, ki se poleti segrejejo do

25 stopinj C, služijo za kopanje številnim domačinom in izletnikom. Vsakovrstna umazanija iz hiš, dvorišč in gospodarskih poslopij pride v vodo in še bolj jo umaza živina, ki se tod napaja. Vsakovrstna umazanija se izliva v potočke, katerih voda služi v dolnjem koncu za uporabo v gospodinjstvu. To so skrajno nehygienične razmere!

Zato pa mora biti zgraditev potrebnege vodovoda v Ribniški dolini na ercu vsem. Morda bi se našlo veliko zaletje v vnožju Velike gore, v bližini Sodražice ali kje drugje, ki bi nudilo obilo čiste, hladne studenčnice, s katero se ravno Velika gora na raznih krajih ponaša. Po vsej dolini, ki je nagnjena proti jugovzhodu, bi šla glavna cev. Omrežje samo bi lahko razdelili v tri oke. Najsevernejši, gornji del doline okoli Sodražice, ki ima le tu pa tam dobro vodo, bi obsegal precejšnje število vasi. Srednji del je okoli Ribnice, ki si prav tako pomaga z vodnjaki in z malo vodo iz potoka. Zadnji del pa je Dolenja vas z okolico. Primernih vzvišenj za rezervoarje je dovolj. Tako bi bile vse vasi preskrbljene z užitno, zdravno vodo.

Dolžnost odločujočih gospodov, da se pokrene akcija za gradnjo velpomembnega vodovoda čimprej. Ne odlašajmo s tem! Naši kraji so prav tako krasni svet. Aličeni naši sosedi Suhi Kraji, kjer je stanje v pogledu pitne vode še bolj mizerno in seveda pomoč nujnejša. To se je videlo v času prejšnjih suš, ko so se pojavljale tam razne nalezljive bolezni. Upamo, da bo za Su-

Naši na svetovni razstavi v Parizu

Pariz, 18. julija.

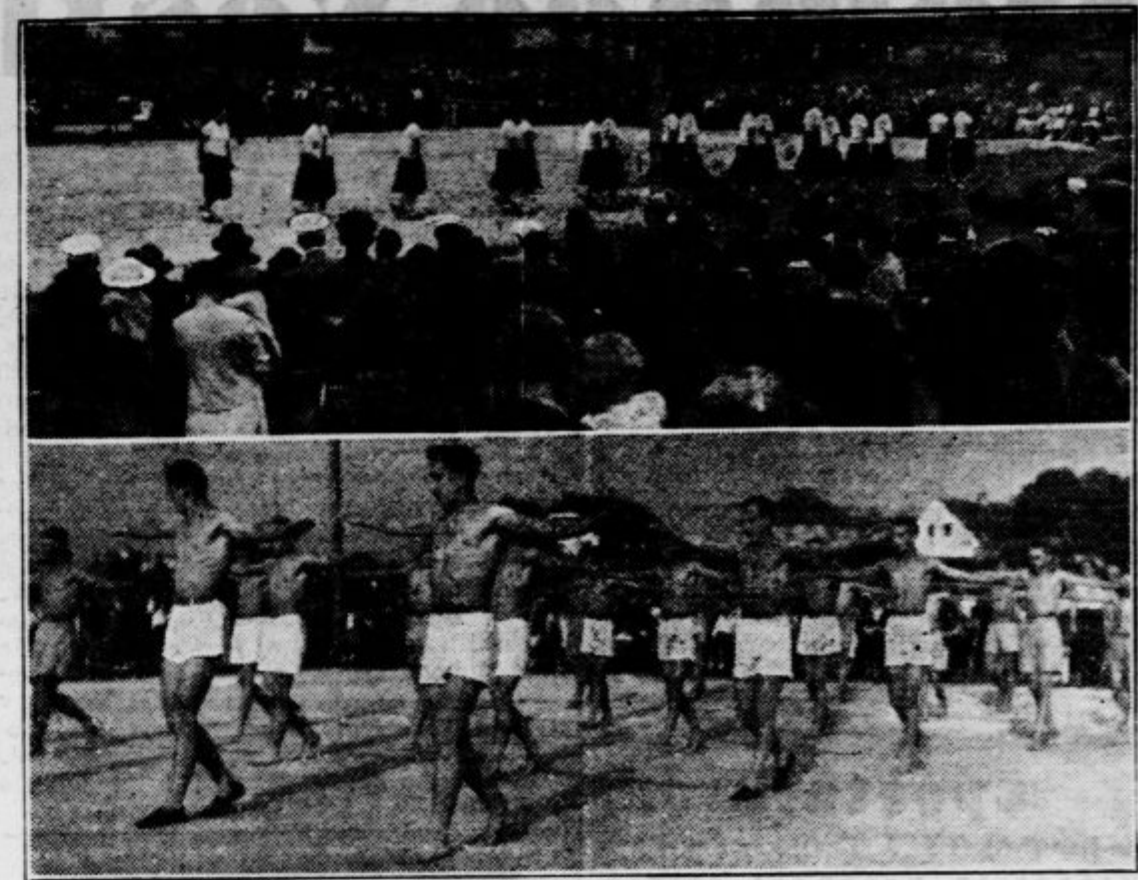
Udeleženci juljskega izleta ZKD smo se odpeljali prejšnjo nedeljo s posebnim vlakom »Putnika«, kateremu smo bili pridruženi kot sicer povsem posebna skupina, na svetovno razstavo v Pariz. Pot preko Italije je potekala povsem v redu, edino na italijanske obojke postaji Domodossoli so nas cariniki zadržali po nepotrebnem nad dve uri, in sicer, kakor smo pozneje izvedeli, zaradi nekega incidenta, ki sta ga v juniju povzročila dva Zagrebčana, ko sta potovala s posebnim vlakom »Putnika« in sta se pri reviziji nekoliko sprla s carinikom. Skoro tri ure smo se vozili po prelepem južno-švicarskih krajih, večinoma ob Zenevskem jezeru. V Pariz smo prispeli namesto ob 14. šele ob 19. Vožnja smo prestali vsi v najboljšem razpoloženju, ki ga je nekaj časa poživljala cenični italijanski chianti. Vročina nas ni motila, ker je bilo skoro ves čas vožnje hladno, oblačno vreme.

Na kolodvoru v Parizu je našo skupino pričakoval prof. dr. Pretnar. Njegovemu večakemu in skrbnemu vodstvu smo izročeni ves čas našega bivanja v Franciji. Avtokar nas je zapeljal v hotel »Ideal« v 12. okraju, na avenijski Dumenil 192. Sobe so sicer majhne, toda zelo udobne, s toplo in mirno vodo in z odlično postrežbo. Stanujemo po dve osebi skupaj, v večji je razglašen vsakodnevni razpored našega bivanja. Zajtrkujemo v hotelu, obedujemo in večerjamo pa v izvrstni restavraciji Le Rally na Kapucinskem bulvarju in to po karti, v številni plačlo. Hrana je prvovrstna, zelo pestra in tečna, za večino udeležencev preobilna, gurmani pridejo na svoj račun! Na izbero je vsekakor pivo ali vino, pivo sicer nekaj slabše od našega, vino pa izborni kordaje, hrana in pičica je z Pa-

rizu razmeroma poceni. Iz hotela v restavracijo se vozimo z izredno praktično podzemsko železnico. Na prvi pogled je potovanje z njo komplicirano, v resnici pa povsem enostavno. Vožnja v restavracijo je vpoštevana za nas že v celotnem vplačilu.

Po dobro prespani noči smo pred hotelom zasedli velik, udoben avtokar, ki nam je zdaj na razpolago za ogled mesta in njegovih nešteti zanimivosti, senzacij in atrakcij. Doživeli smo že prvi dan redke in zanimive dogodke. Skupno s člani tukajšnje jugoslovnske kolonije in Društva prijateljev Francije, ki so pripotovali s istim vlakom kakor mi v Pariz, smo se ustavili pred spomenikom kralju Petru Osvoboditelju in Viteškemu kralju Ureditelju. Tu je naša skupina v imenu ZKD položila krasen venec georgin in dalij s trobojnim trakom, delegat Društva prijateljev Francije prof. dr. Svetislav Petrović pa je govoril srbohrvatski in francoski. Spomenik napravi na vsakogar, zlasti pa na poznavalca naših razmer in zgodovine, globok vtis. Misli so nam med kratko, učinkovito, prisrčno slovesnostjo uhalje na Oplenac...

V Parizu se mudi prav te dni rumunski kralj Karol in to priliko sta porabili naša in rumunska vojska, da se po odposlanstvu poklonita na grobu Neznanega vojaka ob slavoloku, Arc de Triomphe, kjer večno plapolata lučka, plamenček spomina. K slovesnosti je bila povabljena tudi naša skupina. Ta izredni dogodek je poglavje zase. Delegati rumunske in naše vojske so položili krasne vence na ploščo groba Neznanega vojaka, in sicer za našo vojsko in mornarico načelnik generalnega štaba armijske general Nedić in divizionar Gilič, ki sta se po imponantnem paradnem aktu

Sokol v Zgornji Šiški je imel v nedeljo javni nastop na svojem letnem telovadišču. Sokolstvo bele Ljubljane se je z inkorporacijo sokolskih društev še pomnožilo in šteje že veliko armado borcev za Tyrseve ideale. Kakor prejšnjo nedeljo na Viču, v Zgornji Šiški Sokoli še nikdar niso imeli tako velikega obiska na svoji javni telovadbi kakor tokrat. Vsekakor je to znamenje, ki dovolj zgovorno priča, kam je usmerjena Ljubljana, posebno pa njena mladina. Pri javnem nastopu šlikarjev so se posebno izkazale z lepimi vajami naraščajnice in naraščajniki. Zgornja slika kaže članice, ko korakajo na telovadišče, in odlične naraščajnike pri izvajanju prostih vaj.

ho Krajino naša Ribniška dolina prva na vrsti in da se bo dobilo nekaj milijončkov za prepotrebni vodovod. Zdravje naših vasi zahteva od poklicanih, da se zanimajo za to perečo potrebo. Dobra in užitna pitna voda je temeljna zahteva krajev, ki s svojimi krasotami kažejo bolodnost za razvoj tujskega prometa. Naravnih krasot je polna

Ribniška dolina. Z elektrifikacijo je mnogo pridobila. Gradnja ceste bo poživila promet, tovari kakor osebni, poživljeno bo gospodarstvo, pomnožilo se bo število izletnikov za ogled Kočevske deželice kakor za pot preko naše doline na sinji Jadran. Zato je tudi izgraditev vodovoda tako pereča, ki kriči po takojšnji rešitvi. —an.

Vzgoja čilih pokolenj na Jesenicah Vzorno preurejeno sportno igrišče SK Bratstva

Jesenice, 20. julija.

Gorenjska je v pogledu telovadišč, igrišč, kopališč in drugih sportnih in higienskih naprav na prvem mestu, izmed vseh pokrajin Slovenije. Gorenjska sokolska društva imajo kar 15 lepo urejenih letnih telovadišč, na katerih se mladina pridno vadi in se pripravila in razne tekme in javne nastope. Izmed vseh sokolskih telovadišč je najlepše in najbolj smotrno urejeno telovadišče sokolskega društva v Škofji Loki, katero je bilo lani ob priliki zleta sokolske župe Kranj slovesno izročeno svojemu namenu.

Tudi v pogledu smučarskih domov in skakalnic prednjači Gorenjska pred vsemi drugimi pokrajinami države. Skoraj v vsakem primernem kraju je smučarska skakalnica, na katerih so se izveščali najboljši skakalci, na planinah pa so številna smučarska zavetišča, ki so jih zgradili smučarski klubi v zadnjih letih in katera nudijo prijateljem belega sporta v mrzlih zimskih nočeh prijetno, toplo zavetje.

Izmed sportnih igrišč je sedaj najbolje urejeno igrišče SK Bratstva na Jesenicah. To je največje igrišče na Gorenjskem. Zemljišče je last Kranjske industrijske družbe, ki ga je dala pred leti SK Bratstvu za majhno letno priznailino v najem, da si uredi igrišče za nogomet in za vaje v raznih panogah lahke atletike. Sledet toku in potrebam časa in v prepričanju, da le zdrava, močna, trezna in odurna mladina lahko izpolnjuje teške naloge sedanjosti, je KID letos temeljito preuredil to veliko igrišče, da ustreza vsem zahtevam sodobne telesne vzgoje. Igrišče, ki leži skoraj sredi mesta, a vendar dosti daleč od prahu, dima in ropota, meri 100x65 m in je vnešeno v mestni regulacijski načrt, tako da bo dolga desetletja služilo svojemu namenu. Igrišče obkroža tekalnica, dolgo 320 m, tako da se bo lahko hkratu tekmovalo v treh izmenskih tekih. Na vzhodni strani tekalnice je 127 m dolgo ravno tekalništvo, na katerem bodo tekme na 100 m in tek čez ovire na 100 m. Na zapadnem delu igrišča pa je ravna proga 115 m, ki bo služila za finalne tekme v teku. Pred tribuno je doskokišče in nalet za skok v daljino, za troskok in skok ob palici v višino. Prostor za občinstvo je ločen od igrišča in tekalnice z bariero, ki obkroža prostor s štirih strani. Na jugozapadni strani je prostor za vadbo nogometa. Na severozapadni strani pa sta urejeni dve teniški.

Zagonetna smrt šoferja Drofenika

Celje, 20. julija.

V nedeljo dopoldne je peljal 51-letni avtozvošek Alojz Drofenik iz Celja kateheta dr. Hanželiča z avtomobilom iz Celja v Zreče. V Zrečah je dr. Hanželič sporebil Drofeniku, naj ga počaka, ker se namerava še peljati v Savinjsko dolino. Dr. Hanželič je odšel po opravkih. Ko se je popoldne vrnil, je stal Drofenikov avtomobil na cesti, Drofenika pa ni bilo od nikoder. Zato se je dr. Hanželič pozneje odpeljal z avtomobilom proti Celju. Zvečer se je Drofenik vrnil ves polbit v Celje, a ni hotel nikomur povedati, kje je bil in kaj se mu je zgodilo. V ponedeljek dopoldne je postal Drofenik na trgu pred Celjskim domom slabo in se je zgrudil nezvesten. Prelinjali so ga v bolnišnico. Tam ni hotel počakati zdravnika in je odšel domov. Popoldne se mu je stanje poslabšalo. Na vprašanja, kaj se mu je zgodilo, je spet trdovratno molčal. Danes dopoldne pa je izlilnih v svojem stanovanju v Kovinarski ulici št. 10 v Gamberju. Na prsih in hrbtu ima podplutbe, umrl pa je očitno zaradi notranjih poškodb, ki jih je po vsej priliki dobil pri nekem pretepu ali napadu. Oblasti so uvelile preiskavo, da doženejo vzrok smrti in ugotovijo eventualne krivice.

smo lažje izhajali in vztrajali nad dve uri stoji. Ljudje so plačevali za zabavo, da so vsaj malo lahko videli revijo, po 15 frankov, za razgled z okna pa po 100 do 200 frankov.

Zal revija ni minila brez nesreče. Pilot Paulan je padel svojimi bombardierjem zaradi defekta v motorju pri Pont de la Concorde v Seino. Vse je hitelo na kraj nesreče...

Obedovali smo na razstavnem prostoru, v restavraciji De Paris. Vse popoldne smo potem ogledovali pod vodstvom poštvalnega prof. dr. Pretnarja, svetovno razstavo, in to kolikor mogoče hitro in po vrstnem redu objektov. Absolvirali smo jedva 11 paviljonov, in to v glavnem ameriške in afriške in nekaj splošnih, med njimi veleznarstva šolskega, novinarskega, poštnege, brzojavnega in telefonskega. V vseh teh zadnjih Jugoslavija ni zastopana, pač pa n. pr. Litva... Večerjamo takisto na razstavišču. Potem prisostvujemo slovesni iluminaciji razstavišča in umetelnege ognja. Eiffelov stolp zažari ob pol 22. v stolisločih žarnicah. Za njim vsi paviljoni, (le jugoslovnski paviljon je brez luči, tega si ne moremo razložiti). Nepozaben večer.

Razstavo je obiskalo, kakor nam je povedal dobro informiran Parizan, samo na narodni praznik pol milijona ljudi. Vstopnina je za osebo 6 frankov in je torej ta dan vrzla 3 milijone. Če računamo, da puštan vsak udeleženec v paviljonih restavracijah, barih, na Eiffelovem stolpu in pri atrakcijah vsaj 20 frankov, dobimo pravdečno vsoto 10 milijončkov...

Po iluminaciji se je odnehal del naše skupine na Montmartre, drugi je hitel v varieté, tretji pa v hotel spat. Popoldne je namreč pritisnila vročina... — kako hitro smo si pozeleli vsaj malo vetrčka izpod slovenskih planin!

Dr. Mohar.

Domače vesti

* Naši in češkoslovaški Sokoli ter belgarci Junaki na Oplenca. V ponedeljek je odpotovala na Oplenec delegacija naših in češkoslovaških Sokolov ter belgarskih Junakov, da počastijo spomin kralja Aleksandra Učitelja. Belgarke Junake zastopata general Atanasov in polkovnik Ljutor, češkoslovaško Sokolstvo pa dr. Jaroševič, Vodička, ki je tajnik češkoslovaških Sokolovske zveze. Pred odhodom na Oplenec so delegacije obiskale na Avrali grob neznane- ga junaka.

* Spomenik četniškemu vojvodi Kesti Vojnoviću, ki je bil organizator toplotne vaje, bodo odkrili prihodnji mesec v vasi Grgru, tam, kjer so vojvoda Vojnović in tovariši padli v boju. Na granitni piramidi, pod katero bodo uredili grobove vojvode in njegovih tovarišev, bo kip kipa Vojnovića. Kip je delo kiparja Stijovića. Sredstva za postavitev spomenika je zbral odbor, ki je bil ustanovljen v Nisu.

Športnik

pije ROGAŠKO SLATINO, ker mu očuva svežost in prožnost telesa.

Rogaška Slatina

* Dobrovoljski tisk na jesenskem velesejnu. Ljubljanska sekcija JNU bo na jesenskem ljubljanskem velesejnu pripravila razstavo slovenskega novinarstva. Na razstavi bo zastopani tudi dobrovoljski tisk. Zato potrebujemo: letake, brošure, publikacije in tudi pisane, ki so jih pisali vojni dobrovoljci tovarišem in svojem in ki vsebujejo poročila o važnih dogodkih, ki pa zaradi cenzure v takratnem času niso smela biti objavljena. Potrebni so nam vsi listi, ki so jih izdajali dobrovoljci Slovenci ali pri njih sodelovali, jih urejevali in pisali o Slovencih pri dobrovoljskem pokretu. Važno so tudi dobrovoljske pesmi o dogodkih in raznovrstne anekdote, zlasti pa vse slike (ne fotografije), risbe in karikature. Vse gradivo lahko za razstavo, pošljite do 5. avgusta 1937, sreski organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, ki jamči, da bo vrnila vsak dokument po uporabi nepoškodovan.

Povsodi Lutz-peči

* Jugoslovanski šumari odidejo v češko-slovaške gozdove. Na povabilo župana mesta Brna bo kakšnih 20 naših gozdnih strokovnjakov ogledalo gozdno veleposstvo in gozdno gospodarstvo mesta Brna, potem pa še nekatera gozdna gospodarstva in gozdne naprave na Češkoslovaškem. Brnski župan bo goste sprejel v mestni posvetovalnici, nakar si bodo ogledali mesto, visoke šole, šumarski muzej in znamenito jamo Macocha. Poselji bodo gozdno posestvo visoke šumarske šole v Adamovu, gozdno veleposstvo mesta Brna, državno posestvo v Rasicah, gozdove v Stražnici, potem pa Krivoklat zapadno od Prage. Na povratku si ogledajo Prago. Bivanje v CSR bo trajalo 8 dni. Vsi otroški za osebo bodo iznašali 1.700 din. Izletniki bo vodil predsednik JSU dr. inž. Dragoljub Petrovič. Prijave je treba poslati na naslov JSU, Zagreb, (Vukočinovičeva ul. 2) do 4. avgusta, odhod pa bo 29. avgusta.

* Pri Ljudeh, ki čisto trpe na zapeki, zaradi česar nastajajo vrenja v želodcu in črevesju, pospešuje se temeljito čiščenje celotnih prebavnih organov s čiščeno naravno »Franz-Josefov« grenčico, zaužite jutraj na teš želodec. Z uporabo »Franz-Josefove« grenčice se naglo odpravi plast z jezika, ki se nastala zaradi zapeke, ravnotako pa se tudi doseže boljši apetit. Dgl. reg. S. št. 15. 4333.

* Ruska kapelica pod Vrščem. V nedeljo 25. julija priredi Ruska Matica tradicionalno romanje k ruski kapelici pod Vrščem. Odhod iz Ljubljane z izletniškim vlakom ob 6. prihod v Kranjsko goro ob 8.27. Ob 11. bo v kapelici parastos za duše ruskih vojakov, katerih številni grobovi so raztreseni po tem lepem kraju Slovenije. Ruska Matica vabi k udeležbi na tem romanju vse v Sloveniji bivačote Ruse in jugoslovanske priatelje.

* Dijaki-medicini, pozor! Ministrstvo vojske bo sprejelo letos v svoj internat 28 dijakov, ki bodo študirali medicino na beograjski univerzi. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 5. septembra t. l. na upravni glavnice vojske bolnice (internat) vo, jaskih gojencev-medicincev) v Beogradu. Prošnje lahko maturantje in pa akademiki do 4 semestrov študija v starosti od 18 do 22 let. Razpis je na vpogled v občinskih pisarnah; v Ljubljani pa v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7 II. nadstropje.

* Belokranjski dan priredi podružnica SPD v Crnujmuju v nedeljo dne 1. avgusta v svojem domu na Mirni gori. Na predvečer se bo kobil pred domom kres ob godbi tamburašev. V nedeljo ob 10. uri maso, nato belokranjski narodni plesi, nastop papeškega zbora in godba na pihala. Pot k domu vodi s postaje Semečje v dveh urah po dobro markirani poti. Semečje društvo SPD v Ljubljani vabi svoje člane, da se v čim večjem številu udeležijo proslave v Beli Krajini.

* Čebelarji tečaji v Južni Srbiji. Srbsko poljedelko društvo iz Beograda je poverilo zaščitnemu strokovnjaku inž. Milenkmu Miloševu organizacijo čebelarjih tečajev v Južni Srbiji. Prvi tečaj je bil odprt v Debru in ga obiskuje mnogo kmetov iz kraja in širše okolice. Uspehi tega tečaja so porok, da se bo čebelarstvo pod vodstvom dobrih strokovnjakov uspešno razvijalo v južno-srbskih krajih.

* Dnevnišarica mesta pri OUDZ so polpolna zasedena in ne bo nobenih namestitev več. Novih prošnji za službo urad zaradi tega ne bo več sprejemal.

* Huda nesreča mlade Francozinje na Plitvicah. S svojim zaročencem g. Politom, sinom znanega grškega politika, je prišla letovat na Plitvice mlada Francozinja gđ. Vinet. Oni dan je zaročenec svojo zaročenko fotografiral in mladenka se je, da bi bila slika bolj zanimiva, popela na neko drevo ob robu jezera. Veje pa so bile preperle in ko so se zlomile, je nesrečna mladenka padla v jezero. Iz vode jo je rešil njen zaročenec, a nesrečno dekle si je pri padcu nalomilo hrbtenico in se ranilo tudi na glavi. Ponesrečenko so takoj odpeljali v najbližjo bolnišnico v Korenico, a ker tam zdravnik niso imeli na razpolago potrebne instrumente za komplicirano operacijo, so telefonirali v Zagreb, od koder je še ponoči prispel znan kirurg dr. Budisav. ljevič. Ranjenko so takoj odpeljali v zagrebški sanatorij, njen zaročenec pa je že prej radiotelegrafski obvestil o nesreči nekakega znamenitega kirurga v Strasbourg v Franciji. Od tam so po ponesrečenko poslali v Zagreb veliko letalo za prevoz bolnikov. Tako letalo je zdaj prvi pristalo na zagrebškem letališču.

VROČINA UTRUJA

okusna hladna Ovomaltine osvežuje in krepi telo ter omogoča, da ohranimo tudi poleti telesno svežost, potrebno za uspešno delo in razvedrilo.

PIJTE HLADNO OVOMALTINE!

Ljudski zavojček din 6.50
Mala škatlica . din 10.50

* Trasa nove mednarodne ceste Solun-Skopje se po enoletnem naporu delu dovršuje. Nova cesta bo vodila od Vardaru in je zaradi tega graditev združena z velikimi težavami. Cesta bo vodila skozi romantične dele srbskega juga in bo igrala veliko vlogo v turističnem pogledu.

* Novi Sad bo reguliran. Novosadska mestna občina je razpisala natečaj za načrte mestne regulacije. Pri tem razpisu tekmuje 13 projektantov. Vse razpisane nagrade znašajo 150.000 Din. Ker je rok natečaja potekel, bo zdaj posebna komisija predloge ocenila in potem razpisala vsa potrebna dela. Z regulacijo mesta bodo čimprej pričeli.

* Novi grobovi. Včeraj je umrla v Leonišu gospa Jospina Bahovec, vdova po bivšem tovarnjaku in trgovcu v Ljubljani, stanujoča v Streliški ulici št. 37. Pokojnica je bila vzorna mati svojim otrokom in dobronamerna in ljubezniva družica svojem možu. S skromnostjo in ljubeznivostjo si je pridobila simpatije vseh, ki so jo poznali. — V Zireh so pokopali g. Ivana Lengerja. Pokojnik, ki je izdihnil star 45 let, je bil eden najdelavnejših žirovcov, posestnik in gostilničar, predsednik gostilničarske in mesarske zadrage in občinski odbornik. Pokopali so ga v noči. — V Trbovljah je umrl v visoki starosti 82 let g. Martin Fust - Španec. Pokopali ga bodo danes ob pol 16. Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Mura ruši nasipe. Prebivalci občine Sv. Martin ob Muri so že več let prosili oblast za gradbo nasipov ob Muri, ki pri vasi Brezovca izpreminja svojo strugo ter poplavlja travnike in njive. Ko zaradi pomankanja kreditov prošnje niso bile uslišane, so se kmetje sami lotili dela in je več sto ljudi delalo brezplačno pod nadzorstvom strokovnjakov. Ni še dolgo od tega, ko so svoje delo dovršili in zavarovali obalo z močnim nasipom. Oni dan, ko so bili hudi nalivi, pa je Mura nasip porušila in tako je bil ves trud zaman.

* Smrt potomeca Small age Čengića. Ko so v okolici Skopja delili posestvo nekakega bega, je prišlo med nasprotniki do prepira in naposled do krvavega spopada, med katerim je bil hudo ranjen z revolverjskim strelom odvetnik Jusuf Zija Smallagić, ki je zastopal kmete, ki so se pravdali z begom. Odvetnik je poškodovan kmalu podlegel. Smallagić ni bil doma iz Južne Srbije, temveč iz Gacka v Hercegovini in zatrjuje se, da je bil direktni potomec Small age Čengića.

* Poroka. Poročila sta se v Ljubljani gđ. Hilda Boškina, sotrudnica v uredništvu »Jutra«, in g. Franjo Juvan, uradnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Poročil ju je šentjakovski župnik g. Janko Barle. Priči sta bili gđ. dr. Orel, zdravnik v Litiji, in nevestin oče g. Anton Boškin, signalni mojster. Mladoporočence, ki oba izhajata iz zavednih narodnih rodnin, želimo na njuni skupni poti v bodočnost mnogo sreče!

* Vprašajte vašega zdravnika, — tudi on vam bo priporočil redno uživanje »KOSTRIVNIŠKE« mineralne vode.

* Jože Bradeško na Vrhnikih. Znameniti vlomilec Jože Bradeško, ki je ves čas, odkar je pobegnil iz zapora, pridno na delu po vsej notranjski in po bližnjih krajih Gorenjske, se je, kakor kažejo vsa znamenja, v soboto ponoči pojavil na Vrhnikih. Vlomilec se je spizal na dvorišče, ki loči lokale trgovcev Josipa Jernejčiča in Mihaela Mavrija. Na dvorišču ga je sicer z lažjem sprejel domači pes, a nepovabljeni gost ga je hitro utešil z dobrom založajem salame. Vlomilec je razklenil mrežo v oknu in se spizal najprej v Jernejčičovo hišo. Vrata v trgovino je odprl z vitrihom in si naložil kup manufakture, perila, sardin in čokolade, obenem pa je iz predala pobral tudi okrog 1000 Din gotovine. Nato je v hišo šel v Mavrijevo hišo. Tam je v trgovini našel aktovko, v katero je pobasal štiri fotoaparate, precej fotomateriala, nekaj jestvin in daljnogled. Jernejčič trpi okrog 9.000 Din škode, Mavri pa okrog 7000 Din. Orožniki so takoj zjutraj, ko so bili obveščeni o vladu, začeli z intenzivnim zasledovanjem, a doslej se brez uspeha. Zadnji čas se je Bradeško potikal najrajši po hribih nad Polhovim gradom, od koder je prirejal tatinske pohode v Poljansko in Selsko dolino. Ko so mu postala tla prevročna, se je zatekel v eno svojih skrivališč pod Črnilm vrhom, nato pa se je spet začel pojavljati okrog Vrhnik in Logatec.

* Nad 30 nevarnih vlomilcev in tatov je spravila pod ključ v nekaj tednih beograjska policija. Med nevarnimi vlomilci, ki so zdaj na varnem, je imel največ uspeha »mož z leseno nogo«, Lukič, katerega je zajela ljubljanska policija ter našla v njegovi leseni nogi za kakih 50.000 Din ukradene zlatnine. Pod krinko invalida in skromnega prodajalca kanarčkov je Lukič dve leti pletil stanovanja najbogatejših Beogražanov, ko mu je njegova pomočnica Neža Mijarjeva od stanovanj preskela patentirane ključke, da jih je odtisnil in ponaredil. Ko so Lukiča in njegovo pomočnico razkrinkali, se je beograjska policija z vso vmo lotila dela ter zajela druge vlomilce in tatove, ki niso imeli tako posrečenih vlomilskih in tatinskih sistemov kakor Lukič. Toliko uspehov kakor v zadnjih tednih ni imela policija v prestolnici že dolga leta.

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko in škropljeno perilo v najlepšo izdelavo. 3

Doleniske Toplice

železniška postaja Straža-Toplice pri Novem mestu. Radioaktivno termalno kopališče. Sijajni uspehi pri zdravljenju revmatizma sklepov in mišic, boleznih živčnega sistema, ženskih bolezni, raznih težav v dobi mene, organskih motenj srca in krvnega obtoka, raznih poškodb, zlomljenih kosti i. t. d. Izredno nizke sezonske cene: Za 10 dni Din 700.—. Polovična vožnja. Avtozveza iz postaje do kopališča. Pojasnila daje uprava.

Iz Ljubljane

u— Viktor Jeločnik pri Abrahamu. Krepak in zdrav praznuje danes v krogu svoje družine svojo 50 letnico. g. Viktor Jeločnik, trgovec in gostilničar v Rožni dolini. Izhajajoč iz narodno zavedne in napredne družine, je bil on vse življenje moč kremenitoga in poštenega značaja, ki ni nikdar klonil, čeprav so prišli nanj težki časi. Vselej in povsod je pokazal svoje jugoslovensko in sokolsko prepričanje. Viški Sokol ga šteje med svoje ustanovnike. Od leta 1909, stoji neomajno in zvesto v sokolskih vrstah ter še danes iniciativno sodeluje v društveni upravi in pri društvu za gradbo Sokolskega doma, kjer je poslevočeti podpredsednik. V letu 1925 je bil izvoljen za starostar in v tem letu je razvil Sokol svoj prapor, za katerega ima največ zaslug naš ljubitelj. Kakor je bil kot čebela priden in delaven v Sokolu, tako je uspešno deloval tudi v drugih narodnih in človekoljubnih ustanovah. Več let je bil odbornik viške občinske uprave, kjer je deloval le za dobrobit občine. Svoje socialno čuteče srce je pokazal zlasti ob veliki povodnji leta 1926, ko je pomagal pri nabiralni akciji za bežne sobočene in tudi sam mnogo žrtvoval za lajšanje bede. Kot zaveden naprednjak je član k. o. JNS na Viču in njen podpredsednik. V svoji hiši ima naše napredne liste, tako je naročnik našega dnevnika, odkar izhaja, »Slov. Narod« pa je že desetletja v njegovi hiši. Kakor je sam vzgojen v nacionalnem in sokolskem duhu, tako je s svojo družico gđ. Jerico vzgojili tudi svoje otroke, ki so vsi delavni člani viškega Sokola. Vrlemu narodnjaku in Sokolu Viktorju Jeločniku k njegovemu življenjskemu jubileju iskrene čestitke in sokolski »Zdravo!«

Belečine solnčnih opeklin
Vam odvzame TSOHAMBIA PII,
koža porjavi in se ne lušči.
Bogorija Gregorič d. s. o. s.
Ljubljana, Prešernova 5.

u— Krajna organizacija JNS za Mestni trg ima svoj letni občni zbor v petek, 23. t. m. ob 20. uri v restavracijskih prostorih pri Sokolu. I. nadstropje. Vabljeni vsi soimisljeniki.

Dr. MERČUN

zopet redno ordinira

u— Visok kredit Mestne hranilnice salezance. Na notico, ki smo jo pod tem naslovom objavili v sobotni številki smo prejeli naknadno informacijo, da gre pri obeh zemljišnjiških zaznambah (salezianska provinca in salezianski mladinski dom na Kodeljevem) za isti kredit, torej za eno in ne za dve posojili. Tudi je posojilo manjše od zaznamovane vsote 510.000 Din, ker se zemljišnje vključuje v varstvo za eventualne neplačane obresti in stroške vedno vnesejo v višjem znesku kakor pa znaša posojilo.

Kakor nima umetna svila kakovostne lastnosti čiste naravne svile, tako ni nima tudi navadna guma v primeri z mlečno gumo, iz katere se izdeluje

PERMA TEX
HIDROGENSKA GUMA

u— Današnji simfonični koncert, ki bo ob 20. v veliki filharmonični dvorani, izvajajo največji in najmočnejši dijaški orkester Severne Amerike. Šteje 70 dijakov-godbenikov, ki je vsak zase mojster na svojem instrumentu. S izmed njih je dobilo na tekmovalnih v Severni Ameriki prvo državno nagrado. V vsem novem svetu je orkester splošno znan in priljubljen, tako je n. pr. lansko leto nastopil v Chicagu v Stadionu, v katerem je bilo 120.000 poslušalcev. Di-jaki-koncertanti so sinovi češkoslovaških delavcev, ki delajo v Ameriki, organizirala pa sta jih 2 Poljaka, duhovnik Lah in dirigent Lesinski. Zaigrali nam bodo naslednja dela: Liszt: Ogrska rapsodija št. 2., Dvofak: Largo iz V. simfonije, Veroust: Koncert za oboe in orkester, Delibes: Ballet iz »Copellia«, Verdi: Predigra k operi »Nabukodonozar«, Gurevič: Capricio, Čajkovski: Adagio in finale iz VI. simfonije, dalje 3 krajše stavke za orkester in Wagnerjevo predigro k operi »Mojstri pevci norimberške«. Poleg tega še nekaj tipičnih ameriških skladb. Začetek koncerta je točno ob 20. Ker koncertirajo sinovi naših slovaških bratov iz Amerike in ker orkester uživa v resnici prvovrsten sloves, vabimo. Prodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Predno odidete na počitnice ali Vaš letni odih se ogasite pri

Foto Touristu Ljuzi Šmucu na Aleksandrovi cesti 8 — ali v podružnici Prešernova 9 — kjer dobite sveže filme ter 5 minut strokovnega pouka, da pravilno fotografirate od, osvetlite Vaš film, ter napravite res lepe slike, katere so Vam v trajen spomin. Na počitnicah Vas postreže pooblaščenec.

Fotoparat Vam posodimo brezplačno — le da kupite filme.

Cadet Box

vel. 4.5 x 6 s tremi filmi samo Din 99.—

Se priporoča

Foto Tourist Ljuzi Šmuc

LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8, ali podružnica PREŠERNOVA 9.

u— Československá obec v Lublani upozorjuje své členy na tradiční »Českou pouť«, kterou pořádá Československá Beseda v Kranji v neděli, dne 25. července t. r. o 15. hodině v zahradě p. A. Križnara v Stražišću (jako lonského roku), — a zve všechny k účasti. — Známa obětavost a ochota kraňských kraňů zaručuje nejlepší zábavu, rovněž tak i o občerstvení bude postaráno. — Agituje pro účast co nejhojnější! Využijte nedělního s níženého jízdného (nedělní listky)!

u— Právnická o izposojevanju dekorativnih rastlin iz mestne vrtnarije. Mestno poljavarstvo opozarja javnost na pravilnik o izposojanju dekorativnih rastlin iz mestne vrtnarije, sprejet na zadnji redni seji mestnega sveta. Po tem pravilniku so okrasne rastline namenjene le za dekoracijo v mestnih nasadih ter za prireditve in slavnosti mestne občine. Izjemoma se dovoli izposoja teh rastlin za prireditve državnih in samoupravnih uradov, za javne prireditve vsesplošnega namena ter socialne in karitativne prireditve, toda vselej le pod pogojem, da se te prireditve vrše brez vstopnine ali pa v primeru, da je čist dobiček v celoti namenjen v socialne in karitativne svrhe. Dovoljenje za posojilo okrasnih rastlin daje predsednik mestne občine na podlagi kolikovega pravosodno vlozene in utemeljene prošnje, v kateri mora prosilec izjaviti, da mu je ta pravilnik znan, prošnji je priložil tudi izjavo, s katero se prosilec (društvo po svojih opolnomočenih zastopnikih) obveže, da bo rastline prejeljal plač in nazaj na svoje stroške ter da bo plačal vse stroške event. poškodb. Če prosilec želi, da rastline prejelje mestna občina, mora hkrati s prošnjo plačati mestni blagajni 100 din kavcije, ki se obračuna po prejeljavi. Predsednik mestne občine po svojem svobodnem preudarku prošnji lahko ugodí ali pa jo odkloni, četudi obsega vse pogoje, ki jih zahteva ta pravilnik.

„VERA“

modni atelej — Nebotičnik VI. nadstropje — telefon 24-63.

ne dela do 23. avgusta

u— Kolektivna pogodba v pleskarski in soboslikarski stroki. Pomočniki slikarske, soboslikarske in sorodnih strok so že pred kakšnimi 10 meseci pričeli živahno gibanje za uveljavljanje kolektivne pogodbe. Njihovo prizadevanje pa je pri delodajalcih našlo na precej močan odpor, nakar se je strokovna organizacija obrnila na mestno poglavarstvo, da posreduje v sporu. Te dni je končno prišlo do sporazuma in 15. t. m. je stopila v veljavo nova kolektivna pogodba, ki jo je podpisalo 67 podjetij in strokovna organizacija v imenu 200 pomočnikov. Delovne razmere v pleskarski in sorodnih strokah so se z novo pogodbo znatno izboljšale.

u— Nesreče na cesti in v delavnici. Prometnih nesreč na naših cestah kar ni ne konca ne kraja. Včeraj so pripeljali v bolnišnico 34-letnega tovarniškega delavca Andreja Šantla z Grosupljega, ki ga je v ponedeljek popoldne podrl na cesti neki kolesar. Šantel je tako nesrečno padel, da si je zlomil levo ključnico. Med drugimi ranjenici je moral v bolnišnico tudi delavec Anton Hudež, zaposlen v Hrovatovi tovarni lanenega olia in firneža v Mostah, ki ga je včeraj ponoči stroj prijel za roko in mu jo izkvečil, in pa 19-letni delavec Drago Bragant z Jesenice, ki mu je v neki ključavničarski delavnici vrgel stroj velik kos železa v obraz in ga nevarno poškodoval.

u— Dalmatinski krošnjariji med seboj. V ponedeljek zvečer se je v znani gostilni pri Reininghausu v Šiški zbrala družba dalmatinskih in bosanskih krošnjarijev, ki so pri kozarcu vina obravnavali razne priateljske zadeve. A ko je beseda nanesla na vprašanje neke dediščine, se je na lepem vnel voharen prepir, od koder do spopada ni bilo daleč. Krepka skupina krošnjarijev je navallila na svojega tovariša 41 letnega Jandro Krola iz Livna. Dobil je precej hude poškodbe po glavi in po životu, da se je s težavo zavlekel do šišenske etražnice, od koder so morali telefonirati po reševalni voz, njegove neprijazne tovariše pa so aretirali.

KINO UNION

Tel. 22-21

Vesela filmska komedija polna pristnega humora

JUNAK DNEVA

Heinz Rühmann Gina Falkenberg

Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

u— Vlom v trafiklo. Včeraj ponoči so neznan vlomilec obiskal barako trafikantke Marije Lagnove na Cesti II. št. 3 v Rožni dolini. Z njimi je izginilo več tisoč komadov zetskih, moravskih, ibarskih in dravskih cigaret, pa večja količina znamk in kolkov, da trpi trafikantka nad 4.000 Din škode. Tatovi se s tolikšnim blagom gotovo niso založili za lastno uporabo, temveč bodo skušali cigarete in vrednotnice spraviti v denar. Policija svari pred nakupom in prosti občinstvo, naj ji rumljive prodajalce prijavi.

Iz Celja

e— Molitve za bolnega patriarha Varnava so bile v nedeljo dopoldne v pravoslavni cerkvi sv. Save v Celju. V cerkvi se je zbralo mnogo pravoslavnih vernikov ter vojaštvo in oficirji s komandantom mesta g. polkovnikom Isom Nečakom na čelu. Prisotnih je bilo tudi mnogo nacionalnih ljudi rimskokatoliške vere in starokatoliški župnik g. Jošt. Pred molitvami je svedel g. Bulovan v lepem govoru orisal življenje, delo in zasluge bolnega patriarha Varnava na cerkvenem in nacionalnem področju v versko-moralnem, kulturnem in patriotskem pogledu. Navzoči so se odzvali pozivu k molitvi s toplo željo, da bi patriarh Varnava, preizkušeni propovednik bratske ljubezni in miru in odlični nacionalni delavec, kmalu odzdravel in vzel v slavo božjo in korist naroda zopet kmalo cerkvenega broda v svoje roke.

e— Uspele prireditve Društva kmetijskih fantov in deklet. Preteklo nedeljo so Društva kmetijskih fantov in deklet v celjskem arezu v treh krajih manifestirali s svojimi prireditvami za čast in veljavo kmetijskega sela in sicer na Ljubčani pri Celju, v St. Juriju ob juž. žel. in Orli vasi pri Braslovčah. Kljub slabemu vremenu so bile vse tri prireditve dobro obiskane. Tekmi žanjile v Orli vasi, ki je bila na njivi g. Turka v Trnavi, je prisostvovalo nad tisoč gledalcev. Te prireditve sta se udeležila tudi predsednik Zveze kmetijskih fantov in deklet g. Ivan Kronovšek iz Ljubljane in tajnik pododbova Zveze v Celju g. Aleksander Turnšek, ki sta v pozdravnih govorih poudarjala nujno potrebo organiziranja vseh kmetijskih ljudi, zlasti pa mladine, ki se lahko s svojimi lastnimi organizacijami usposobi, da bo mogla kdaj sama olločati o svojih zadevah.

e— Tri žrtve napadalec. V ponedeljek je 25-letnega splavara Jakoba Cerarja na Ljubnem napadel na cesti v vilenosti njegov brat ter ga zabodel z nožem v hrbet in ga vrezal v levi prstanec. V soboto so neki moški napadli 23-letnega delavca Florjana Grahovarja iz Malega Tabora pri Humu ob Sotli, pri čemer ga je eden izmed napadalec zabodel z nožem v željo. Na Turnem pri Slivnici je neki moški napadel 25-letnega brezposelnega čevljarkega pomočnika Rudolfa Vuga in mu z nožem prečezal kite na levi roki. Poškodovanci se zdravijo v celjski bolnišnici.

e— Kino Union. Danes ob 19.15, 18.30 in 20.30 v celjskem »Kraljici Kristini« z Gr. Garbo in tednik.

KINO METROPOL, prinaša danes ob 16.15, 18.15 in 20.30 uri reprizo znane filma »DEKLICA IRENA« — (Geraldina Katnikova).

Iz Maribora

a— Razburjenje v Pekrah in Studenčih. Ko se je neka 11-letna deklica, ki je nečla svojemu očetu v Studenčih kosilo, vračala domov po poti, ki vodi med njivami proti Pekrah, je planil na njo iz zasede še neizsledeni moški srednje velikosti, ki je imel črne naočnike. Zavlekel je deklico v bližnjo njivo koruze, s katere je bil planil, ter izvršil nasilje. Potem je izginil po bližnjih njivah. Ubogo dekle se je v strahu in razburjenosti med potjo nekajkrat onesvestilo. Deklico so prejeljali v splošno bolnišnico, studenčinski orožniki pa so uvedli strog preiskavo, da se dožene, kdo je neznan nasilni vampir, ki je po poročilih identičen s moškimi, ki je v zadnjem času v bližini nasiljeval mimoidoče ženske. Pojav nasilneža in pohotnega je zbudil v Pekrah in Studenčih veliko vznemirjenje.

a— Strela znela požar. Pri Sv. Andražu pri Velenju je zanetila strela ogenj, ki je vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Martina Drea z veliko zalogo krme in poljskim orodjem. Posestnik Drea trpi 75.000 din škode.

Vremenska poročila

Dozdevno vreme v juliju po stoletnem koledarju

Dan je dolg 16 ur, 2 minuti in se do konca meseca skrajša za 56 minut.

S. 21. Danijel

C. 22. Magdalena

P. 23. Apollinarij

S. 24. Kristina

N. 25. Jakob

P. 26. Ana

T. 27. Rudolf

S. 28. Viktor

C. 29. Marta

P. 30. Julita

Z. krajec ob 19.47

S. 31. Ignacij

od 11. do 27. zelo vroče in lepo, suša, je redkokje malo dežja

močno deževje

oblačno, deževno

deževno

deževno

Koncert ipavčeve pevke župe na VI. Mariborskem tednu. Mariborskega tedna bi si skoraj ne mogli misliti brez koncertov in raznih kulturnih prireditev, ki so se v teku let zelo priljubile obiskovalcem. Tudi letos bo priredila Ipavčeva pevka župa dva velika vokalna koncerta v mestnem parku. Razumljivo je, da vlada med koncertnim občinstvom za to pevsko prireditev izredno zanimanje, saj bosta nastopila najboljša mariborska pevka župa »Jadranci« in »Dravci«. Koncerta sta predvidena za torek 3. avgusta in petek 6. avgusta ob 20. Program obsega pretežno del narodne pesmi, vmes pa bodo pevci zapeli tudi nekaj lepih umetnih pesmi. Oba pevka župa bosta nastopila deloma skupno, deloma posebej. Skupni nastop bo vodil zborovodja »Ipavčeve pevke župe« gospod Albin Horvat, nastop pevke župe »Jadranci« pa g. prof. Ubald Vrabec. Obiskovalcem VI. Mariborskega tedna se bo v teh dveh koncertih nudil izredni umetniški užitek in mnogo razvedrila, saj je program pester in obsega 20 pevskih točk.

Zasedba v »Snu kresne noči«. Kako smo poročali, to v mestnem parku v prirozi ena učinkovita Shakespearejeva drama »Sen kresne noči«, ki jo pripravila režiser g. Milan Kosič. Zasedba nam jamči, da bo do premiera in naslednje predstave uspele. Kot gostje bodo sodelovali: odlična dramska pravaška Slavko Jan in Vida Juvanova iz Ljubljane v vlogah Lisandra in Hermije, dalje Josip Povhe in logi Sunje. Tila veličkova v vlogi Helene in Vlasta Semečeva kot Spak. Tezija bo kreirala Crnobori. Egeja kralj. Demetrija Blaž. Filostrata Turk. Smuka Povhe, Klopčič Kosič, Piska Harastovič, Nacana Dujec, Trlica Standerker, Hipolit Zakrajčič. Oberona Verdonik in Titano Rachergerjeva. Plesna sta našli odlični solisti graške opere Anica Schiffermayerjeva in Zita Sallarjeva. Premiera bo v sobo 31. julija.

»Svetilnik« pozivljen. Kako smo poročali, je državni svet razveljavil svojo odločitev o razpisu za razpisu »Svetilnik« v Mariboru, ki združuje razpisovalce sv. pisma. V ponedeljek ob 7. ure zvečer je bila 6. glavna skupščina mariborskega »Svetilnika«, na kateri je dose-

danj ter novozvoljeni predsednik g. Džamonja izbrano poročal o korakih, ki so bili storjeni proti odločbi o razpisu društva. V svojih izjavah je naglašal filantropsko delovanje razpisovalcev sv. pisma, ki bi zaslužilo vsestransko podporo. Pri volitvah so bili izvoljeni podpredsednik E. Stropnik izvoljeni vsi dosežani funkcionarji z g. Džamonjo na čelu.

Pri borzi dela iščejo za takojšnjo zaposlitev 2 restavracijski kuharici, 2 takararici ter enega vrtnarskega pomočnika.

Iz Gornje Radgone

Osebnost. Poročila sta se gđ. Zofka Lužarjeva, učiteljica v Slatini Radenci in načelnica tamkajšnje šolske čete ter g. Ivan Kulčer, železniški uradnik v Gornji Radgoni. Bilo srečno! — Na postajo v Kranjski gori je bil premeščen železniški uradnik g. Ivan Kulčer. Zaradi mirnega značaja in družabnosti je bil splošno priljubljen ter si je v kratki dobi službovanja v Gornji Radgoni pridobil precej prijateljev. V službi je bil korekten in vesten. Želimu mu na novem mestu enake priljubljenosti! — Upokojen je šef davčne uprave v Gornji Radgoni g. Ludvik Klinc. Davčni izvrševalec g. Vodopivec Ignac je premeščen k davčni upravi v Pljuju. Ves čas svojega službovanja v Gornji Radgoni je bil član obmejne šolskega društva.

Strela povzročila precejšnjo škodo. Silno neurje zadnjih dni je povzročilo v tukajšnjem okolišju precej škodo. V vinogradu Ivana Koratha v Črešnjevcih, kamor je udarila strela, je bilo uničenih okrog 100 trsov. Strela je treščila isto noč tudi v strelovod ljube Oskarja Parlerja v Poljeh. Razbila je opeko in razrovala zid.

Nočni požar. V nedeljo zjutraj okrog pol 2. je na nepojasnjen način nastal požar v milnu Jakoba Bražka v Radenci. Ker leži miln v Ščavniški dolini na precej skritem mestu, so požar opazili sosedje šele, ko so zbuli zajeli že ves miln. Lastnik trpi tem večjo škodo, ker je miln nedavno opremil z modernimi novimi valjarji. V milnu je bilo tudi mnogo žita, ki je deloma zgorelo, deloma pa zoglenelo. Škodo cenijo na 50.000 din.

Kongres železničarjev v Splitu

Po počastitvi Viteškega kralja zbor v gledališču

Split, 19. julija

V nedeljo ob 7. zjutraj so se pričele zbirati množice železničarjev in brodarjev pred splitskim kolodvorom. Razpoloženje je dvignila splitska žel. godba, ki je z veselo korakom prišla na kolodvor. Prišli so se tudi zbirati družinski praporci, med njimi ljubljanski, beogradski, splitski, sarajevski, subotički ter pred kratkim posevečeni iz Čakke. Izpred kolodvora se je razvil sijajen sprevod. Na čelu godbe, krasen venec, praporci, predsedstvo centralne in oblasnih uprad. bolgarski železničarji. Železničarji in brodarji ter ostalo občinstvo. V sprevodu je bilo 3000 ljudi.

Sprevod je šel od kolodvora do svetilnika Viteškega kralja Aleksandra I. na pomolu majorja Stojana. Ob pomenu so se razvrstili železničarji, godba, občinstvo. Glavno mesto je zavelo predsedstvo, praporci in bratje Bolgari. Pred pomenu je stopil glavni tajnik Udruga g. Bakij in je v vnešenih besedah pojasnil pomen svetilnika, na čigar tla je stopil blagopojni kralj. Živ in mrtve, vedno kot heroji. Primerjal ga je s carjem Dušanom, katerega so mrtvega prineli znamenitost domov. Marškatemu so stopile solze v oči, ko se je spomnil turobnega dne kraljeve vrnitve iz Marseillea.

Godba je nato zagrala himno. Odposlano je položilo krasen lovovr venec in ga poljubilo. Godba je nato zagrala tudi bolgarsko himno. Po tej spominski evančosti se je razvil sprevod po Strossmajerjevi in Diklecijanovi obali do mestnega gledališča, kjer je bil kongres.

Oder je bil slavnostno okrašen. Parter, lože, galerije, vse je bilo zasedeno. Godba je zagrala uvodno koraknico, nakar je kongres otvoril podpredsednik Petrovič. Prvi je pozdravil kongres zasopnik vlade g. bank. načelnik Stiličević, ki je omenjal veliki pomen železničarjev za narodno gospodarstvo. Drugi je govoril zasopnik ministra prometa g. načelnik Vizin. Kot zasopnik mesta je govoril mestni svetnik g. Čulič, pozdravil železničarje v zgodovinskem Splitu. Dalje je govoril predsednik bolgarskega železničarskega združenja g. Todo-

rov. Prinesel je pozdrave ministra bolgarskega železnice in bolgarskih tovarišev. Nazdravil je našemu mlademu kralju Petru II. Sledil je pozdravni govor predsednika splitske oblasne uprave UJNB g. Slapničarja. Odposlane so bile vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, kraljevskemu namestniku, ministru prometa, generalnemu direktorju g. inž. Naumoviću, pomočniku gen. direktorja g. Senjanoviću, g. Cugunisu, upravniku pomorske in rečne plošve, železničarjem CSR in Poljske. Prečitani so bili na to številni brzojavni in pismeni pozdravi, med njimi brzojavka od strani narodnega poslanca Lukiča.

Poročilo glavnega tajnika Bakija so kongresisti sprejeli z viharim ploskanjem. Po poročilu blaginje in revizorjev je bila sprejeta razrešnica s priznanjem upravnemu odboru. Mnogo odobravanja je žel govor g. Sabljaka iz Zagreba, ki je stvarno orisal položaj železničarjev. Za njim je govoril g. Danev iz Ljubljane. Naslednji govorniki so obravnavali delavsko vprašanje, zakon o državnem prometu, povečanje staleža osebja, stanje osebja pomorskega prometa, vprašanje dnevnice, stanje progovnega delavstva, rečno plovo in vse ostalo. Zaključni govor je imel g. Račič, ki je v imenu kongresa naročil osrednji upravi, naj spet pridobi odvzete odstotke plače iz leta 1935. In nov zakon o osebju državnega prometa. Glavni tajnik je prečital vse referate, ki jih je kongres odobril in je sprejel novi poslovnik o podpornem fondu ter o organizacijskem fondu. Prečitana je bila naslednja lista novega odbora: predsednik Gjurjič, podpredsednik Simončič, Petrovič dr. Marinič in Dimić, glavni tajnik Bakij, ostala dva tajnika Prica in Babič, revizorji Trufunović, Stok in Dragiš. Lista je bila soglasno sprejeta. Predsedujoči se je zahvalil vsem z željo, da se delegati opogumijo vrnejo na delo. Kongres je trajal od 9. do 13. Popoldne so se kongresisti podali na izlet v prelepi Trogir. Zvečer je bila svečana večerja na Bačevih. V ponedeljek je pot vodila na Hvar. Z najlepšimi vrti so se delegati razšli z Jadrana, bolgarski bratje pa so se s Slovenci odpeljali v Ljubljano.

Bratje Sokoli na delu

Sokolska manifestacija v Zagorski dolini

Zagorje, 20. julija

Pretekla nedelja je pokazala da vkljub tišini, ki vlada v revirju, živi nacionalna zavest in sokolsko delovanje. Sokolsko društvo je priredilo na letnem telovadišču na Lokah svoj letni javni nastop. Pričakovali smo obilnega obiska, vendar tako številnih gostov iz Ljube, Smartna in Trbovelj se nismo nadejali. Krasna je bila povorka iz pred Sokolskega doma na Loke. Spreved je otvorila konjenica pod vodstvom br. Deva iz Trbovelj. Z rudniško godbo in štirimi prapori je krenila ogromna množica s sokolsko armado do telovadišča.

Ob sviranju himne se je dvignila državna zastava. Starostja br. Kolenc je orisal sokolsko delo, pozdravil goste, nakar so se vrstili le vaje vseh oddelkov. Nastopajočih članov naraščaja in dece je bilo 406. Višek zanimanja je bil naslog Trboveljčanov z vajami na konju pod vodstvom br. Deva. Trboveljsko sokolsko društvo si je nabavilo nekaj konj, s katerimi izvajajo člani razne vrstolomne vaje.

Res odlična sokolska prireditev je poleg goslov privabila tolikšno domačino, kakor še nikdar prej. Vse prostor je bil napolnjen. Z vsem zaupanjem lahko zremo v prihodnost, ko bodo pomnožene vrste izvršile isto delo, ki si ga je sokolsko društvo začrtalo v svoji pelletki. Dogojna sokolska manifestacija je bila zaključena z izredno ugodnim moralnim in gmočnim uspehom.

Lep nastop v Trzinu

V nedeljo 19. julija je imelo sokolsko društvo v Trzinu svoj letni društveni nastop. Društvo se je iz prvih skromnih početkov razvilo v prav močno ednico kamniškega sokolskega okrožja. Nastop se je vršil na lastnem letnem telovadišču. Nastopili so vsi oddelki z župnimi prostimi vajami. Število nastopajočih je bilo kar zadovoljivo in sicer: moške dece 40, ženske dece 30, moškega naraščaja 15, ženske naraščaja 15, članice 14 in članov 34. Na orodju so nastopile 3 vrste in sicer na

bradlji, drugo in na kroglih. Posebno dobro so se odrezali Domžalci na kroglih, kjer so pokazali nekaj prav efektnih in lepo izvedenih odsekov. Številno občinstvo seveda ni štedilo s priznanjem. Pri nastopu je sodelovala sokolska godba iz Moravč. Oddelci sta za nastop vestno pripravila poštvalni načelnik Čad Stanko in načelnica Zihrič Jelica. Prireditve se je udeležilo mnogo občinstva iz bližnje okolice, posebno iz Domžal, Mengša in Kamnika. Po nastopu se je razvila na telovadišču neprišljena zabava ob zvokih moravške sokolske godbe.

Naša opera v Rogaški Slatini

Rogaška Slatina, 20. julija

V soboto zvečer je slovenska opera pred mednarodno zdraviliško publiko dosegla nad vse časten uspeh. »Seviljski brivci«, vesela, melodiozna Rossinijeva opera, je vse prisotne navdušila. Solisti so bili večkrat burno aplavdirani pri odprti sceni in po vsakem dejanju. Zelo slabo ugaljala gđ. Zupčeva (Rosina) in g. Janko (Figaro). Tudi nedeljska predstava »Madame Butterfly« je nad vse pričakovanje odlično uspešna. Ga. Gjungenac je občinstvo naravnost fasciniral s svojim peljem in izredno lepim igranjem.

V nedeljo zjutraj so se pripeljali iz Maribora naši vrli železničarji 300 po številu s svojo godbo na pihala, ki šteje 30 mož. Godba je koncertirala zjutraj v parku in žela od prisotnih gostov za lepo izvajanje izbranega umetniškega programa burno odobravanje. Dirigiral je kapelnik železničarskega glasbenega društva gosp. Maks Schönherr, ki je že skoro 30 let dirigent in ustanovitelj te godbe. Schönherr je tudi skladatelj in je železničarska godba v nedeljo izvajala pod njegovo taktirko njegovo repodijo in polpri »Slovenska nedelja«. V zdravilišču, kakor vidimo, prirejuje velike glasbeno kulturne prireditve, tako da moremo trditi, da je tudi letos že postala Rogaška Slatina majhno glasbeno-umetniško središče.

Gospodarstvo

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke s dne 15. t. m. ima nasproti stanju s dne 8. t. m. nasprotne izpremembe:

Na strani aktiv je podlaga v zlatu v blaginjah narasla za 0.4 na 1653.0 milijona Din, a zlata, deponirane v tujini, je znatno padla na 31.5 milijona Din. Devize, ki se ne štejejo v podlago, so se zmanjšale za 14.8 na 762.0 milijona Din, tem ko so se kovani novci in srebru in niklju dvignili za 5.7 na 406.1 milijona Din.

Skupna vsota posojil se je zmanjšala za 23.6 na 1597.9 milijona Din. Ostale postavke v aktivih so brez večjih izprememb z izjemo raznih aktiv, ki so se dvignili za 70.7 na 1358.9 milijona Din.

Na strani pasiv se je obrok bankovcev zmanjšal za 42.0 na 5459.9 milijona Din. Skupna vsota obveznosti na pokazanje se je povečala za 70.1 na 2315.2 milijona Din; od teh so se povečale državne terjatve za 4.5 na 33.9, zirovni računi za 64.1 na 1283.2 in razni računi za 1.5 na 997.9 milijona Din. Tudi razni pasivi so porasli, in sicer za 10.3 na 328.0 milijona Din.

Obrok bankovcev in obveznosti na pokazanje znašajo skupaj 7774.8 milijona Din. Skupna podlaga s prišteto oficelno premijo v znesku 28.5% znaša 2164.0 milijona Din in njej ustreza kritje 78.3%, a zlato v blaginjah s prišteto premijo v znesku 28.5% dosega 2124.1 milijona Din in njemu ustreza kritje v višini 72.32%.

Gospodarske vesti

Jesenski velesjem v Leipzigu je po svoji sestavi nekaj drugega kakor pomladni. Tehničnega velesjema jeseni ne bo zalo pa bo gradbeni, na katerem bo razstavljalo 250 tvrdk. Na jesenskem velesjemu bo razstavljalo 5500 tvornic najrazličnejših govoril izdelkov. Posebna najrazličnejša kupea bo v skrbni izbiri kvalitet. Na velesjemu v Leipzigu dobi kupec tudi izrnen pregled o produkcijskem programu nemške in sredinevropske industrije gotovih izdelkov in zlasti o novostih, ki jih je na jesenskem velesjemu redno mnogo. V Leipzigu pričakuje nad 6000 evropskih in prekomorskih kupec, ki vsi iščejo v prvi vrsti novosti. Glavne težave za izboljšanje trgovskopolitičnega položaja so žal zidovi, ki uresničujejo osebni in blagovni promet preko mej. Velesjem v Leipzigu pa tudi v tem oziru olajševalno posreduje, ker so na njem možni neovirani stiki med producenti z vsega sveta.

Gibanje turizma v prvih letošnjih petih mesecih. Po statističnih podatkih je doseglo število letoviščarjev v prvih petih mesecih letu 297.749 nasproti 284.717 v istem času lanskega leta. Jugoslovnskih letoviščarjev je bilo 229.367 nasproti 227.643 v preteklem letu, tujih pa 68.382 nasproti 57.074. Izmed tujih letoviščarjev je bilo letos največ Nemcev, in sicer 28.247 (lani 9370), Avstrijcev 11.143 (14.932), in Čehoslovakov 7558 (10.574). Stanje letoviščarskih obiskov v juniju in juliju se je poslabšalo zlasti na južnem in srednjem Jadranu zaradi slabega vremena, deviznih težkoč in visokih cen. Kakor zatrjujejo, odhajajo Čehoslovaki zdaj po večini v Italijo, kjer je življenje cenejše. Turistični dinar ni opravičil nad, ki so se vanj stavile. Če bi bil na razpolago tako klirinski kakor neklirinski državam soddio, da bi to našemu turizmu zelo koristilo.

Stanje našega kliranga z Grčijo. Na dan 16. t. m. je znašal saldo grško-jugoslovnskih bonov v prometu 25.66 milijona drahm. Saldo naših blokiranih terjatev pri Grški banki je bil istega dne 28.78 milijona Din.

Nezaposlenost v naši državi julija. Po poročilu osrednje uprave za posredovanje dela v Beogradu je junija iskalo zaposlenje pri vseh javnih borzah dela v državi 25.951 moških in 6261 žensk. Z nezaposlenimi, preostaliimi iz prejšnjega meseca, se to število poveča na 39.094 moških in 10.054 žensk. Na koncu meseca je ostalo nezaposlenih 8356 moških in 2902 ženski. V tem mesecu so bile pri javnih borzah dela ponudene službe 2557 moških in 1799 ženskam. Od razpoložljivih služb so bile ponudene v teku meseca službe 2202 moškima in 1478 ženskam. Podpora je prejemalo skupno 9683 nezaposlenih oseb in izplačalo se je v to svrhu 1.20 milijona Din. Dne 1. t. m. je bilo pri vseh javnih borzah dela prijavljeno 9152 nezaposlenih moških in 3083 nezaposlenih žensk, skupno 12.235 oseb.

Sodelovanje med angleškim in francoskim kapitalom v Jugoslaviji. Novo ustanovljena angleška družba Beshina Gold Mines Limited s sedežem v Londonu, katere glavnicna znaša 200.000 funtov, je sklenila dve pogodbi s francosko družbo Mines de Bor in tri pogodbe z družbo Mines de Zletovo. Vse pogodbe se nanašajo na skupno pridobivanje zlata v okolišju Zletova, kjer so bila odkrita izdatna ležišča zlata. Intenzivna eksploatacija se bo začela še letos. Angleška družba Beshina Gold Mines Limited ima v Jugoslaviji še druga zlatonosa ozemlja in namerava svoje obratovanje v Jugoslaviji razviti v velikem obsegu.

Narčr uredbe o stih je poslan gospodarstvenim organizacijam v misljenje. Nedavno je gospodarstvenim odor ministrov sklenil, da se narčr uredbe o stih razpošlje gospodarstvenim organizacijam, da o njem izrečejo svoja mišljenja. Kakor zdaj poročajo, je kmetsko ministristvo narčr že razposlalo vsem zainteresiranim gospodarstvenim organizacijam z opombo, naj se mišljenja o uredbi pošljejo ministristvu čim prej.

Izdelan narčr uredbe o plačevanju mestne takse na privatna prometna sredstva. Nedavno smo prinesli vest o narčru uredbe o izrednem cestnem prispevku, ki ga je izdelalo ministristvo za gradbe. Po tej uredbi bodo v bodoče lastniki vseh vozil z živinsko vprego ali na motorni pogon plačevali izredni letni prispevek za rabo državnih in drugih cest. Zdaj je v ministristvu za gradbe izdelan tudi narčr uredbe o plačevanju mestne takse za prometna sredstva v vseh mestih. Kaže torej, da bodo privatna prometna sredstva morda še v letošnjem letu obremenjena z dvema novima davčima.

Na razstavišču Mariborskega tedna se delajo, Čedalie bliže smo otvorili VI. Mariborskega tedna, za katerega so priprave v polnem teku. V ponedeljek so začeli na razstavišču Mariborskega tedna v Prešernovi ulici gradbena dela, ki vidno napredujejo, saj je že postavljenih več šotorov. Nad sto rok marljivo preureja ulico vrt in sokolsko dvorišče v veliko razstavišče, ki bo po nekaj dneh oživilo kakor mrtvilišče. Prihodnji ponedeljek bodo zaprli ulice ob prostorih MT za promet, da bodo mogli dokončati še zadnja dela.

Sonce stoji v znamenju NIVEE!

To pomenja: krasno vreme, da more porjaveti Vaša koža, ki ste jo okrepili z NIVEO. Izkoristite čim bolj sonce, izkoristite pa tudi čim bolj NIVEO! Ni boljše kombinacije kakor sonce in NIVEA, in sicer za Vaše zdravje, za krasno rjavo barvo in tudi... za Vašo denarnico, kajti...

NIVEA je vendar tako poceni!

Borze

20. julija

V ljubljanskem privatnem kliringu so avstrijski šilingi dalje malce popustili, in sicer so se trgovali po 8.53. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.49 in v angleških funtih po 238, med tem ko so se grški boni ponujali po 30. Nemški klirinski čeki stanejo v Ljubljani 12.67 (nasproti včerajšnjemu tečaju so se nekoliko popravili). V Beogradu 12.7133, in v Zagrebu 12.6550 (za konec avgusta 12.5250, za sredo septembra 12.54, za sredo septembra in sredo in konec oktobra 12.55 in za konec novembra 12.50).

Na zagrebškem efektnem tržišču je vojna škoda notirala nekoliko niže, a zaključila se je neizpremenjeno po 407.50. Zaključki so bili še v šecerani Osijek po 200 in v Jadranski plovitbi po 379.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2398.16—2412.76, Berlin 1748.53—1762.41, Bruselj 732.45—737.51, Curih 996.45—1003.52, London 216.11—128.16, New York 4318.51—4354.82, Pariz 163.27—164.71, Praga 151.64—152.74, Trst 228.20—231.28.

Curih. Beograd 10, Pariz 16.36, London 21.72, New York 436.25, Bruselj 73.50, Milan 22.9750, Amsterdam 240.55, Berlin 175.55, Dunaj 82.80 (82.10), Stockholm 111.95, Oslo 109.15, Kopenhavn 96.9750, Praga 15.22, Varšava 82.70, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Bukarešta 3.25.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 407.50—408.4, 4% agrarne 50—51 (drobni kosi), 6% dalm. agrarne 75 bl, 7% stabiliz. 87 bl, 7% invest. 90—91, 7% Blair 86 bl, 8% Blair 96—96.50; delnice: Narodna banka 7150 den., Gutmann 55—60, šecerana Osijek 195—205, Osiješka livarna 200 bl., Dubrovačka 370 bl., Trbovlje 225 den. Oceania 250 den., Jadranska plovitba 365—380.

Ali je cerkveni davek za šentpetersko župnijo v Ljubljani res potreben?

Ljubljana, 20. julija

Pred dnevi smo opozorili na namero g. župnika pri št. Petru v Ljubljani, da v sporazumu s pristojnimi instancami poskusi za uvedbo obvezne cerkvene davčine, ki naj bi se na vsem področju šentpeterske župnije pobirala za obnovo župne cerkve. V nedeljo je »Slovenec« res prinesel že dva članka o zadevi. Članka sta izšla tudi v posebnem oddelku, ki ga je dal župnik raznesti po hišah. Drugi članek, ki je podpisal od župnika Alojzja Košmerljaja in cerkvenih ključarjev Ivana Zana in Albina Zajca, sporoča:

Dne 18. maja t. l. so se zbrali pod vodstvom sreskega podnačelnika Počkaja zastopniki ljubljanske, dobrujske, poljske in jezeške občine, katerih ozemlje deloma pripadajo šentpeterski župniji, in soglasno odobrili narčr, da se stroški za obnovo cerkve krijejo po skupnih prispevkih vseh župljanov tako, da bodo hišni posestniki od svojih direktnih davkov pripevali po 10% skozi pet let. Nad pol milijona dinarjev od vsote ki jo bo vrgla nova davščina, pojde za poravnavo starih cerkvenih dolgov, nekaj nad milijon pa se bo porabilo za obnovo cerkvene zmanjščine in zakristije, za dopolnitve orgel in za obnovo fasad župnišča in cerkvene hiše. Danes šteje šentpeterska župnija že nad 26.000 župljanov, a ko se bo začela cepiti — v Mostah in v Zelenci jami se že na to pripravljajo — bo izvedba narčra postala nemogoča. Vermih faranov, ki bi cerkvi naklonili večje zneske, šentpeterska župnija nima. Nekaj malega se nabere v puščico in cerkvene nabiralnike, parkrat v letu so cerkvena darovanja, nekaj malega prinesejo pogrebi, tako da je imela župna cerkev lani okrog 75.000 Din dohodkov. Toda vsi ti dohodki gredo za tekoče izdatke, ker je mnogotera služba božja precej draga. V celem je potrebna vsota 1.732.000 Din, ki naj jo prinese davek.

Temu poročilu in narčru, ki ga je zasnoval župnik s ključarjema, naj ga danes dostavimo samo nekaj drobne. Pred 10 leti je pokojni župnik Petrič dal prvo pobudo za podobno konkurenčno obravnavo, kakršna se je zdaj vršila za obnovo cerkvene zmanjščine. Takrat je šlo za plačilo novih zvono in za nabavo novih orgel. Iz pisma, ki ga je tedanj generalni vikar, pokojni prost Kalan, poslal velikemu županu, povzemamo, da je šentpeterska cerkev nabrala za nove orgle do takrat 176.000 Din. Še takrat si je šentpeterski župnik prizadeval, da izposluje uvedbo obvezne davčine, kakršna je zdaj uveljavil njegov naslednik. Ker je pri vodstvu mestne občine njegova zamisel naletela na precej močan odpor, se je stvar močno zavlekla. Pozneje je župnik svoje prvotne zahteve (za zvonove 123.271 Din, za orgle za 369.966 Din) znatno znižal in je zahteval za orgle samo že 120.000 za zvonove pa 130.000 Din. Mestna občina je opozorila bansko upravo, da se po zakonu stroški za gradnjo in vzdrževanje katoliških cerkvenih in nadarbinskih poslopij za nabavo cerkvenih potrebščin, ki se ne dajo kriti na kak drug način, lahko krijejo tudi z uvedbo davčine, katere pa so

nekatoliki oproščeni. Mestna občina je zahtevala tudi vpogled v cerkveno gospodarstvo, a župni urad je ta predlog zavrnil, češ da je za upravljanje cerkvenih dohodkov odgovoren samo škofijskemu ordinariatu. Ker tako ni prišlo do sporazuma, je šla vsa reč za nekaj časa ed acta, danes pa se pojavlja pred javnostjo v še mnogo večjem obsegu.

Pri tej priliki nas starejši šentpeterski župljani opozarjajo na svetel primar pokojnega župnika Malenška, kako je on znal gospodariti s cerkvenim imetjem. Leta 1895, je potres hudo poškodoval notranjost cerkve. Po dolgem se je razpočil ves obok, omet je padel na tla, pisčali je vrglo iz orgel, stene so dobile široke razpoke, srednji zvon se je zrušil iz tečajev. Župnik Malenšek pa je cerkev dvignil iz razdejavanja z lastnimi sredstvi. Slavne Himmelstimmerjeve freske na oboku je dal restavrirati po devh švicarskih slikarjih, Athornu in Mininu, izmed katerih je prvi prejel po 8, drugi po 5 goldinarjev na dan in imela sta več mesecev dela. Župnik Malenšek je vse svoje imetje žrtvoval za cerkev.

Pod Malenškovim naslednikom, že tuji pokojnim župnikom Petričem so se začeli kupčiji dolgov, čeprav je imela cerkev tudi v novjšem času mnogo velikodušnih dobrotnikov. To je tem bolj čudno, ker je moral biti župnik Petrič vendarle dober gospodar, saj si je od svojih osebnih dohodkov prihranil toliko, da je ob svoji smrti zapustil sorodnikom skoro 150.000 Din premoženja.

Toda kljub nepovolnemu gospodarstvu premoženje šentpeterske cerkve tudi danes še ni tako na pui, da bi bilo treba za njegovo rešitev uvajati davčine. Na Viču ima župnija bogat, pet orolov obsžen gozdi, v Trnovem parcelo 6269 kv. metrov. Naj cerkveno predojnostno odprda nekaj tega sveta, pa bodo njegovi račun kmalu uravnovešeni. Uvajanje novih davčnin pa bo upravičeno naletelo na odpor, ki cerkveni in verski stvari v šentpeterskem predmestju nikakor ne bo v korist.

žaganje v pljučih

Kodanjkan zdravnikom je uspelo, da so rešili življenje 17letnemu nizarskemu učencu, ki ga je v njegovi delavnici zgrabila naprava za vesaevanje žagovine in ga poignila v veliko posodo za žaganje. Ko so ga pripeljali v bolnišnico, so ugotovili, da so mu pljuča napolnjena z žagovino in lesnimi drobiči.

Zdravniki so si znali pomagati. Poslali so hitro po sesalnik za prah in čez dve in pol uri so iz fantovih dihalnih organov izsesali nje manj nego 250 večjih in manjših lesnih drobov. Med temi drobiči so bili takšni, ki so merili celo 2 in pol centimetra v dolžino. Osem dni so uporabljali za tega pacienta vsake tri ure sesalnik za prah in po preteku tega časa so mu pljuča tako izčistili, da njegovo življenje ni več v nevarnosti.

To so kitajski ženski bataljoni smrti

Kitajska je zaradi zadnjih dogodkov na Daljnem vzhodu mobilizirala svoje prebivalstvo proti japonskemu poseganju v kitajsko posest. Kitajci so formirali posebne bataljone smrti, ki so sestavljeni deloma iz žensk. Pripadniki teh bataljonov so prisegli, da se bodo v slučaju vojne z Japonci borili za svojo domovino do zadnje kaplje krvi.

Smrt izumitelja Marconija

Brez našega Nikole Tesle ne bi bilo Marconijeve slave

Včeraj zjutraj je v Londonu umrl v 64. letu svoje dobe, zadet od srčne kapi, slavni senator Guglielmo Marconi, ki ga svet pozna kot izumitelja brezžične telegrafije in telefonije.

Marconi se je začel že v svojem 17. letu baviti s poskusi prenašanja znakov s pomočjo elektromagnetnih valov, katerih obstoj je dokazal angleški fizik Maxwell in ki jih je pozneje eksperimentalno potrdil nemški profesor Hertz. S temi valovi se mu je 1895. prvič posrečilo prenašati Morsejeve znake med angleško obalo in nekim otokom v Rokavskem prelivu. Z znatno ojačenimi aparati se je 1. 1902. posrečila Marconiju prva brezžična zveza čez Ocean, in sicer med postajama Poldhu na Irskem in St. James na Novi Fundlandiji. Črka S je bil prvi brezžični znak, ki je prišel čez Ocean. Že poprej, 1897., je Marconi ustanovil v Londonu skupno z velikimi angleškimi električnimi družbami »Marconijevo brezžično telegrafsko družbo«, ki se je kasneje razvila v ves svet obsegaajoč koncern, ki ima danes skoraj monopol v prometu po podmorskih kablilih in po etru.

Ali je bil Marconi res velik znanstvenik in izumitelj, ali pa samo spreten organizator, ki je znal vsako novost na polju brezžičništva prijeti od prave strani in ji pripomoči do tiste veljave, ki jo sama po sebi ima, o tem bo odločila zgodovina. Dejstvo je, da je Marconi smoteno združil v svojih aparatih anteno, ki jo je izumil ruski prof. Popov, koherer (električno uho), ki ga je napravil Francoz Branley in pa induktor, s katerim je eksperimentalno prof. Heinrich Hertz. Navzlic temu pa tudi s to aparatu ni imel posebne sreče, in ko je po 1. 1900. izvedel za velikanske uspehe, ki jih je v brezžičnem prenašanju znakov dosegel naš rojak Nikola Tesla, je na tistem posameznem bistveni sestavini svojih brezžičnih naprav opustil ter jih zamenjal s Teslovimi iskriščici in transformatorji, opustil pa je tudi kratke valove in se je posluževal Teslove metode prenašanja na dolgih valovih. Brez našega Nikole Tesle nedvomno ne bi bilo Marconijeve slave.

Po vojni, ko so radijski amaterji odkrili, da se kratki valovi širijo z majhnimi energijami na dokaj večje razdalje od dolgih, se je tudi Marconi iznova lotil proučevanja kratkih valov in posrečilo se mu kon-

strukcije anten, s katerimi se dalo ti valovi usmerjati, da se nalik pramenu iz žarometne vržejo tjakaj, kjer jih hočemo sprejeti. S tako usmerjenimi valovi je Marconi 1. 1926. vzpostavil brezžično zvezo z Avstralijo, kjer je o priliki razstave v Sydneyu s pomočjo brezžičnega signala prižgal električne luči.

Marconi je bil po očetu Italijan, njegova mati je bila Irka. L. 1905. se je oženil s hčerjo lorda Inchiquina. Ta zakon je bil pozneje razveljavljen, k čemur je pripomogla posebno papeževa intervencija. — 1925. se je Marconi vnovič oženil. V tem času pa je uredil papežu posebno brezžično postajo v Vatikanu.

L. 1929. je bil Marconi povzdignjen v markija ter imenovan za člana kr. italijanske Akademije. Marconi si je skupaj z nemškim pionirjem na polju brezžičništva Braunom delil tudi Nobelovo nagrado iz 1. 1909.

Guglielmo Marconi

Bankovec z lepilom

Na originalen način so v Eastbourneu na Angleškem pojasnili tatvine v neki banki. V tej banki so že dalj časa opazovali, da izginjajo bankovci višje vrednosti iz določene blagajne. Izginjali so na skrivnostni način in zaman je bilo vse prizadevanje, da bi prišli tatu na sled. Končno so v tisto blagajno položili bankovec, ki je bil namazan s posebno močnim lepilom. Ta metoda je razkrinkala tatu, ki ga je doletela smola, da se mu je bankovec prilepil na roko in ga ni mogel več odlepti.

Z ladjo in letalom k porodnici

Znani filmski igralec Raymond Massey, ki deluje ta čas v Hollywoodu, je prejel iz Londona brzojavko, da pričakuje njegova žena, ki živi tam, v nekoliko dneh veselega dogodka. Umetnik pa igra baš sedaj glavno vlogo v filmu »Hurricane« in mu je težko ostaviti delo. Vendar se je obrnil do producenta Samuela Goldwyna s prošnjo, da bi mu dal nekaj dopusta.

Goldwyn je nato odredil, naj se izdelajo najprvo prizori, v katerih Massey nastopa, ostale slike pa se bodo izdelale pozneje. Sedaj dela Massey z največjo vnemo noč in dan, da bi mogel čim prej na pot v Anglijo. Zagotovil si je že prostor na ladji, pa ni verjetno, da bo dospel še pravočasno do njenega odhoda v New York. Če bo ladja ostavila Ameriko prej nego on, bo potoval za njo z letalom in se preselil nanjo na odprtem morju. Tako upa, da bo dospel vendar še ob pravem času v London.

50 tisoč milj daleč s kanujem

V Pariz je prišel kanadski poročnik George Smyth, najboljši severnoameriški vozač s kanujem. Že trideset let se poročnik Smyth bavi s tem sportom in se lahko ponaša s tem, da je s svojim čolnom preveljal skoraj vse veletoke na svetu.

Svoje spretnosti se je naučil naravnost od Indijancev. V svojih mladeniških letih se je vozil čisto sam v severnoameriške indijanske rezervacije, kjer se je seznanil z vsakovrstnimi sposobnostmi rdečekožcev. Naučili so ga posebno tehnike, kako se je treba s kanujem voziti po deročih vodah. Do danes je prepotoval na ta način že 50 tisoč milj. V Pariz je prišel, da bi se ogledal svetovno razstavo, potem pa bi se vozil s svojim čolnom po francoskih rekah in jezerih.

Sin in pravnik rojena na isti dan

V Marasu v Anatoliji so imeli te dni nenavaden družinski dogodek. Trgovac Ahmed Halah je postal na isti dan oče in praoče. Ahmed Halah, ki šteje 57 let, ima že 24 sinov in hčera, 26 vnukov in 3 pravnuke. Od obeh dečkov, ki sta zagledala sedaj luč sveta, je prvi sin ene njegovih vnukinj, drugi pa je sin njegove tretje žene, ki šteje 33 let. Halah je zelo ponosen na to, da je med Turki, ki imajo največ potomcev.

Balon zgorel, Piccard rešen

Ogenj in svinčenke so pokončale grozd balonov, da se je mogel raziskovalec vrniti na zemljo

Znani raziskovalec stratosfere, prof. Avgust Piccard je prošle dni startal v Rochesteru (Minnesota, USA) in se je dvignil z balonom v višino 3500 m. Nenadoma pa je nastal v balonu ogenj. Pogumni raziskovalec je imel srečo in se je rešil. Pristal je v Landingu v državi Iowa, kakšnih 120 km od Rochesterja.

Novi Piccardov balon je bil zamišljen tako, da bi ga nosilo 2000 malih balončkov. Z njimi se je hotel raziskovalec stratosfere pozneje dvigniti do višine 32 km! Pri neuspelem poskusu pa ni prof. Piccard privezal vseh 2000 balončkov, marveč samo 80. Nanje je pritrdil svojo gondolo.

Vsak izmed balončkov prof. Piccarda je imel 120 cm premera in vsi so bili povezani v ogromen grozd. Start je bil srečen, kazalo je, da bo tudi polet potekel ugodno. Pri startu se je zbrala velika množica ljudstva, ki je raziskovalca burno pozdravljala.

Po kakšnih 18 km vožnje v zraku je skušal raziskovalec pristati, vendar ni mogel doseči, da bi se balončki z gondolo polagoma spustili k zemlji. Veter je zanašal balon kar naprej. Proti deseti uri dopoldne je plaval grozd balonov nad Landingom.

Nenadoma je tedaj svignil iz grozda balonov svetel plamen. Slišati je bilo tudi pokanje, ki si ga razlagajo tako, da je Piccard sam streljal v balončke, da so se razpočili. Kmalu nato je gondola pristala na tleh. Udarila je na zemljo na farmi posestnika Mattena. Piccard je bil zelo pobit in ni hotel dati nikakega pojasnila o katastrofi.

Prof. Avgust Piccard

Pri konstrukciji »balonskega grozda« je vodila Piccarda misel, da bi se povzpeli v še večje višave kakor doslej. Zato je napravil poskus z 80 balončki. Ostal je 6 ur v zraku in je uničil balončke samo zaradi tega, da se je mogel živ in zdrav vrniti med ljudi.

125 tisoč dolarjev odškodnine za ženo

Tast mora plačati zetu odtujitev lastne hčere...

Anne Cannon, hči newyorškega milijonarja Cannona, si je vtepla v glavo, da se mora poročiti s svojim prijateljem iz mladosti, prekupevalcem z zemljišči Brandonom. Njen oče pa ni hotel ničesar slišati o tej poroki in zgodilo se je to, kar se po navadi dogaja v Ameriki v takšnih primerih: hči je pobegnila iz očetove hiše in se vendarle poročila s svojim izvoljencom.

Nijuzi zakon je bil spočetka srečen. Sčasoma pa je prišlo med zakonca do nesporazumov. Anne se je zopet vrnila v očetovo hišo in Brandon je imel mnogo razlogov za mnenje, da je oče Cannon tisti, ki ščeva svojo hčer proti njemu. Odločil se je na kratko in tožil svojega tasta, da mu odtuje ženo.

Sodniki so se posvetovali pet ur, potem so sklenili, da je Cannon kriv in da mora plačati svojemu zetu 50.000 dolarjev odškodnine za ženo, razen tega pa še 75.000 dolarjev kazni. Mister Cannon se je samo malo nasmehnil: ko je poslušal to razsodbo in njegov odvetnik so takoj ukrenili vse potrebno, da bi prišla stvar pred vslednje sodišče. Med obravnavo pred tem sodiščem je Cannon izjavil, da je njegova hči kmalu spoznala, da s svojim možem ne more živeti in si je zato želela ločitve. Toda sodniki so verjeli mlademu Brandonu, da je samo tast povzročil vse nemir. Zato so milijonarjev priziv zavrnili in potrdili prvotno sodbo, po kateri mora plačati 125.000 dolarjev.

Ruska polarna odprava v nevarnosti

Ruska odprava na severnem tečaju poroča, da so se ob južnem robu njene plavajoče ledne plošče sedaj prvič odkar so zgradili taborišče, nakopičile ogromne mase ledu. To ledovje se dviga v višino do osem metrov. Doselej v taborišču še niso občutili, da je ledna plošča zadela ob te mase. Če bo ladja ostavila Ameriko prej nego on, bo potoval za njo z letalom in se preselil nanjo na odprtem morju. Tako upa, da bo dospel vendar še ob pravem času v London.

Polkovnik Adam Koc

Na polkovnika Adama Koca, voditelja poljske nacionalne javnosti, je bil te dni izvršen napad, ki se pa ni posrečil, ker je bomba predčasno eksplodirala in raztrgala atentatorja samega na kose.

Če strela udari v dežnik

Na Moravskem so imeli zadnje dni huda neurja. Tako je pregnal neki naliiv delavce z njive, da so se zatekli vedrit na dvorišče nekega kmeta.

Ko je naliiv ponehal in so se hoteli vrniti na polje k svojem delu, so odkrili na vaški poti trupli dveh deklet. V bližini trupel je ležal na zemlji raztrgan dežnik.

Pozvali so takoj zdravnika, da bi dognal vzrok smrti. In izkazalo se je, da je dekletki zatekla nevihta na polju. Bežali sta domov in na begu je v starinski dežnik udarila strela. Dežnik je namreč imel konic iz kovine. Mrtvi dekletki sta imeli hude opekline po obrazu. Uthane v uhljih obeh deklet je strela popolnoma zveržila.

Julij – avgust

70.—dinarjev

dnevni pension z vsemi kopališkimi takami. — Direktni vagon iz Ljubljane ob 8.00 zjutraj pride v kopališče ob 14.18 pop.

Zahtevajte obširne prospekte od

UPRAVE

RADENSKEGA ZDRAVILNEGA

KOPALIŠČA

SLATINA RADENCI (pri Mariboru)

N A M E S T O A N E K D O T E

V družinsko kopališče je prišla dvojica, ki ni najela kabine in se je slatila diskretno, kolikor je pač šlo, na zeleni ruši. Mož, o katerem se je izkazalo, da si je bil kopalno obleko oblekel že doma, je odložil suk-njič, čevlje, hlače. Ostal je v erajci in si odpenjal ovratnik. Med to proceduro ga je ošinila spremljevalka s kritičnim, nezadovoljnim pogledom. Končno pa je dejala: »Tone, ne spodobi se, da se vedeš tako nesporodno pred vsemi ljudmi. Odloži vendar že srajco.«

VS AK DAN ENA

»Prosim, ali ne bi mi hoteli odrezati majhnega kodrčka? Rad bi z njim podražil svojo zaročenko...«
(»Everybody's weekly«)

Grob kralja ljubezni iščejo

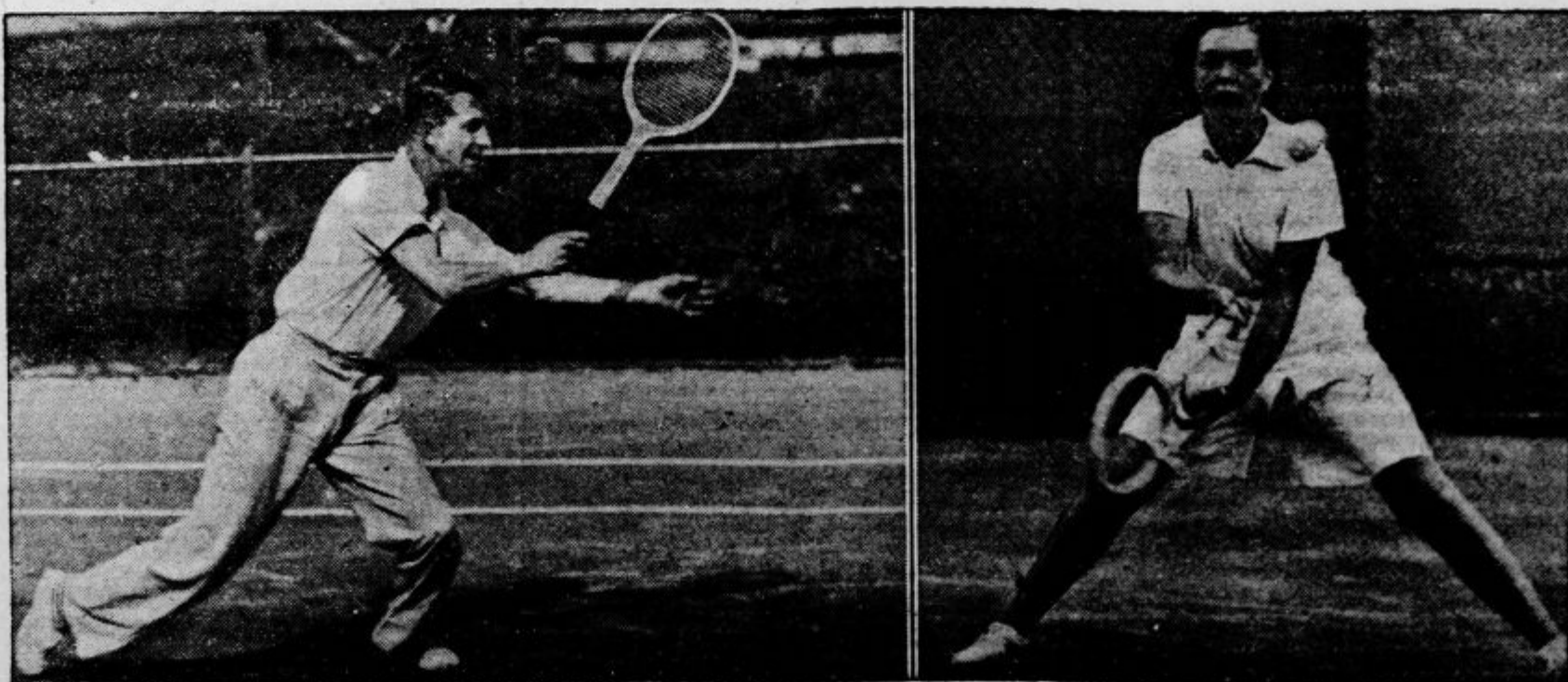
Kje leži pokopan nesmrtni pustolovec Casanova?

Pustolovec ljubezenskih dogodivščin Jakob Casanova je bil v zadnjih letih svojega življenja arhivar grofa Waldsteina v Duhovcu na Češkem. Umrl je 1. 1798 in so ga pokopali v kraju njegove smrti, Natančnega počivališča nemirnega dona Juana pa še danes ne poznajo. Eni pravijo, da leži v kleti Casanova v grajskem parku, drugi trdijo, da so pustolovca pokopali na pokopališču sv. Barbare, ki so ga pred 46 leti tudi spremenili v park.

Na pokopališču sv. Barbare stoji kapelica, na kateri stoji tablica z napisom: »Jakob Casanova, roj. v Benetkah 1725. umrl v Duhovcu 1798.« Oba kraja, kjer baje počiva Casanova, so že večkrat natančno preiskali, posebno na pobudo iz Italije. Bene-

ški rojaki »kralja ljubezni« bi namreč radi prenesli kosti največjega dona Juana vseh časov v domovino. Zato so zdaj vnovič začeli kopati in iskati grob Casanove. Identifikacija baje ne bo težka, saj pravijo, da imajo natančne podatke o njem, Casanova je bil visok 170 cm. Na smrtni postelji so bile čeljusti pustolovca brez zob, desna roka pa kaže v nadležno poškočbo, ki jo je dobil v nekem dvoboju. Lobanja Casanova se odlikuje po posebnem čelu in bo tudi pomagala raziskovalcem pri ugotavljanju, je li prava ali ne.

Sezija teniškega sporta je tu!

V Curihu sta se pomerila na tenišču te dni švicarska prvakav belem sportu Boris Manev in gčena Monika Aubinova. Fotograf ju je slikal v trenutkih, ki zahtevajo od igralca ves napor

Išče se državna himna

Albanska vlada je razpisala nagrado v znesku 120 funtov šterlingov za albansko državno himno. Doslej se je oglasilo s kompozicijami več skladateljev, ki pa niso bili deležni priznanja pri vladi v Tirani. Podoba je, da je za narodnimi himnami velik križ, kajti že pred leti so razpisale natečaje za slične himne vlade Kanade, Švice, Turčije in Avstralije, doslej pa se ni našel niti en skladatelj, ki bi napisal nekaj ustrežajočega za te države.

Nepretrgan ameriški polet

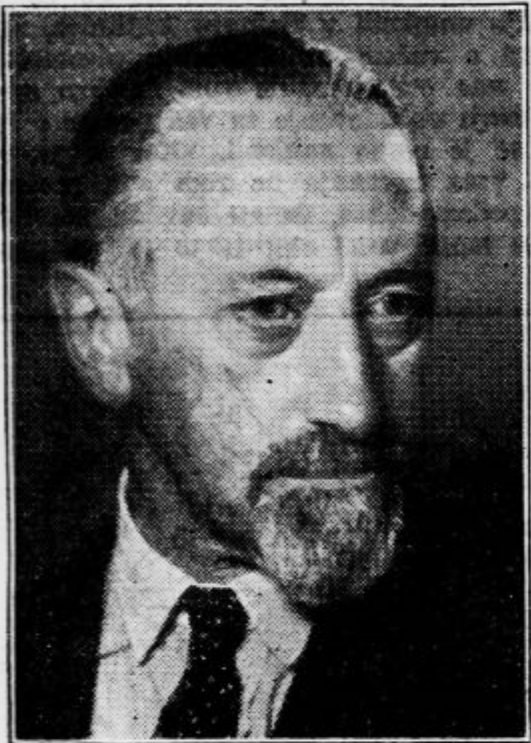
Ameriški pilot James Mattern napoveduje za sredino avgusta nepretrgan polet iz Oaklanda v Kalifornijo čez Severni tečaj v Moskvo. Z gorivom se bo založil v zraku nad Fairbanksom v Aljaški. Če bo le mogoče, bo letel sam, če pa to ne pojde, bo vzel s seboj robota za pilotiranje. Mattern se pripravlja na podvig z dvomotornim strojem Lockheedovega tipa. Konstrukcija tega stroja stane nad sto tisoč dolarjev.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Kulturni pregled

Naše umetnostne zadeve Iz razgovora s slikarjem Ivanom Vavpotičem

Eden izmed predstavitev slovenskega slikarstva Ivan Vavpotič je pravkar zaplenjen v večjem delu: v večjih tovarnah pripravljajo tri velike slike v olju, ki prikazujejo delo v papirnici. Poezija dela, energija zdravih, krepkih teles, slikarski problemi strojev v obratu, skratka: kos izrazito sodobnega in stvarnega življenja, to ga trenutno najbolj zanima. Dovoljena je že stenska slika na suho v Trgovski akademiji, ki upodablja prihod Argonavtov v naše kraje: prvi stik prebivalstva sedanje Ljubljane z grško civilizacijo. Dovoljena čaka velika portretna slika, ki pri-

kazuje sejo, na kateri je bila ustanovljena Trgovska akademija; na nji so nekateri znani obrazi iz ljubljanskih gospodarskih krogov. Če omenimo še Levarjev portret in ilustracije, ki jih naš lektor pripravlja za Cerkevnikovega »Ovčarja Runca« v izdaji Mladinske matice, ni pregled njegovega najnovejšega dela izčrpan.

— Ne pozabite dostaviti, — mi je dejal z glasom, v katerem je bilo malo ironije in malo melanholije, — da moram slikati tudi Madone.

S tem je prof. Ivan Vavpotič sam odkril prvo vprašanje, ki sem si ga bil zapisal na listek med svojimi papirji in ki mu ga še nisem pokazal. Sedela sva, kakor se za Slovence spodobi, v eni tistih prijetnih ljubljanskih oštarij, kjer najdeš vedno kakšnega kulturnega delavca in v njim kakšen problem in kakšen spor. Zaprla sva se bila v majhno, snažno sobico in se spustila v pogovor o vprašanih slovenske likovne umetnosti.

Hotel sem torej najprej vprašati: Kakšen je položaj slovenskega umetnika, a Ivan Vavpotič mi je bil prišel nasproti z opazko, da mora slikati tudi Madone. Poudarek ni v Madonah, marveč v glagolu morati.

Umetnik in občinstvo

— Glejte, — je dejal po kratkem premisleku — vsa tragika našega umetnika in njegovega odnosa do občinstva je v tem, da mora skoraj sleherni umetnik slikati kič, če hoče živeti. Položaj je še neugodnejši zaradi tega, ker se dandanes občinstvo več ne obrača s svojimi željami naravnost do umetnika, marveč mora umetnik slikati za trgovca z umetninami, kar pomeni škodo za občinstvo in za umetnika. Naši javni krogi bi morali razmišljati, kako naj se omogoči domačim umetnikom tako življenje, da jim ne bo treba proizvajati kiča. Skoraj 80 odstotkov vse tvorne energije gre dandanes za delo, h kateremu umetnik najpogosteje nima pravega umetniškega odnosa. Naš narod se bo samo tedaj umetnostno dvignil in obogatil, ko bodo lahko umetniki po svoje ustvarjali...

Pripravlja se akademija v Ljubljani

Omenil je javne činitelje: kaj neki pripravljajo le-ti za našo umetnost?

G. Vavpotič je odvrnil:

— Pravkar pripravljajo v Beogradu zakon o umetnostnih in glasbenih solah. Sedaj je v teku akcija, da dobimo tudi v Ljubljani umetnostno akademijo. Nedavno smo imeli pri g. banu sestanke, na katerem sta bila tovariša šanti in Kost pooblaščenca, da ob sodelovanju Tratnika in mojsem pripravita osnutek za bodočo umetnostno akademijo v Ljubljani. Le-ta je v zvezi z ustanovitvijo posebne šole za umetno obrt, ki naj bi delovala pod umetnostnim nadzorstvom akademije. Drug korak naprej bo osnutek Umetniškega sveta; osnutek pripravljaja za jesen Ivan Zorman. Umetniški svet naj bi bil širši, na pol službena organizacija vsega našega likovno-umetnostnega življenja; tu naj bi se obravnavala vsa načelna vprašanja naše umetnosti, predvsem pa vprašanja naše udeležbe na razstavah v tujini in vprašanja velikih domačih razstav.

Razstave v Parizu in Rimu

Vpletel sem v razgovor pariško in rimsko razstavo: dve bolestiti točki naše umetnostne aktualnosti.

— To samo potrjuje potrebo Umetniškega sveta. Če bi bili imeli tako instanco in če bi le-ta pravilno delovala, se ne bi moglo zgoditi, kar se je bilo zgodilo v primeru Pariza in Rima. Obe razstavi sta bili zaukazani od zgoraj in improvizirani z nedopustno naglico. Glede razstave v Parizu je organizacija beograjskih umetnikov poslala v Ljubljano svojega pooblaščenca z navdili, da na naj se je tudi mi ne udeležimo. Vzroki so tehnični in delno načelni, ter nimajo ne v primeru Pariza ne v primeru Rima nič skupnega s kakršnimkoli političnim nerazpoloženjem. Dejstvo je, da odločilni krogi v Beogradu poznajo umetnike samo tedaj, ko jih potrebujejo za tužino. Toda reči bi bilo treba pripravljati vsaj pol leta in ob skrbnem sodelovanju umetniških organizacij. Naše društvo se je solidiziralo z beograjskimi in zagrebškimi umetniki, izvzemši 2-3 dezertarje in nečlane, ki so zastavili na lastno pest. — S temi reprezentativnimi razstavami je sploh križ. Predvsem je napačno, da je pri nas evidencija in izbira poverjena eni sami osebi; odtod enostranost. Z druge strani je načelno zgrešeno, da vabijo imenoma umetnike, namesto da bi izbirali

umetnine. Vabljenje po imenih je dopustno drugod, ne pa pri nas, kjer nimamo evropsko priznane umetniške hierarhije. Za našo reprezentanco bi največ zalegle res izbrane umetnine, ne pa imena, ki jih — razen Meštrovića in še koga — itak nihče v Evropi ne pozna. Za Slovence je poleg vsega važno tudi to, da imamo povsod svoj žiri in svojega aranzerja. Rimska razstava je imela slovenskega aranzerja in je baje denarno dokaj uspešna. Glede te razstave mislim tole: Sleherno kulturno zblizanje med narodi je samo tedaj uspešno, trajno in plodno, če se pripravljajo od spodaj navzgor, ne pa narobe; pravilno bi bilo, da bi nas povabile italijanske umetnostne organizacije, kakor bi potem naše lahko povabile italijanske umetnike.

Ekspozanija naše umetnosti

In sem vstavljal vprašanje: Ali ne stremi sleherno umetnostno življenje po neki ekspoziciji? Kam naj se obrne slovenska likovna umetnost? Kaj mislite o sodelovanju s Srbi in Hrvati, s Češkoslovoski, z zapadnimi deželami?

Mojster se je zamislil in odvrnil:

— Takoj po vojni smo imeli splošno organizacijo jugoslov. likovnih umetnikov, ki je izprva kazala obilo življenjskega vzgona. Zadnje desetletje so se odnosi začeli ohladiti in opažamo medsebojno odtujitev. Nekatere organizacije so prenehale obstajati. Lahko vam povem, da se kažejo znaki izboljšanja: začele so se nove organizacijske vezi na sindikalni podlagi in za 16.-17. oktobra t. l. pripravljajo kongres teh organizacij v Ljubljani; tu se bodo sestali pri skupnem delu umetniki iz vseh treh naših kulturnih središč. Razpravljali bomo zlasti o vprašanju bodočih skupnih razstav v inozemstvu. Težnja po skupnosti nedvomno obstoji, vendar je jasno, da moramo Slovenci ohraniti svojo idejno in stvarno samostojnost. Govore pa tudi že o možnosti skupne razstave z Bolgari v Pragi. Zanimalo vas bo, da je Italija izrazila željo po jugoslov. paviljonu v okviru beneškega Bienale; voljni so nam odstopiti tudi zemljišče. Načrt je nedvomno lep in vabljiv, toda za izvedbo je treba sredstev. Za sedaj je pomembno že to, da bodo naši umetniki že prihodnje leto zastopani na beneških razstavah; naš g. dr. Windischer se upravičeno zavzema zlasti za udeležbo slovenskih umetnikov.

Sodobna slovenska umetnost

Odtod sva prešla z g. Vavpotičem k nekaterim načelnim vprašanjem domače umetnosti. Kaj sodi o sodobni umetnosti in o svaritvah naše mlade generacije?

— Sodobnost, sodobnost — je rekel prof. Ivan Vavpotič — nemojemo slišimo, kako nekateri naglašajo to besedo. Toda, prosim vas: kaj je v umetnosti sodobno? Izkušnje nas uče, da je šele z neke časovne oddaljenosti mogoče dognati stil določene dobe; v ostalem je pa sodobno vse, kar se v sodobnosti ustvarja. V umetnosti ne priznavam mladih in starih, marveč samo umetnike in neumetnike, dobro in slabo. Nedavno je razstavil eden naših najmlajših slikarjev Bizovičar slike, ki bi lahko spričo njih proglasili starega Jakopiča za avantgardista. Sodobnost se izraža v raznih oblikah in stilih; kakor rečeno, bo šele čas pokazal, kateri med temi — izmiš — je bil njen najpristnejši izraz. Glede »mladih« menim, da je med njimi več zelo močnih talentov, žal da se preveč gibljejo v nekem začaranem krogu. Pod tem krogom mislim: pariški recept, tendenco in pravilo: fa presto! Prav zaradi tega »fa presto« imamo tolikšno poudarjen umetnin in odtod tudi dober del naše umetnostne miselnosti. Večina naših nadarjenih naraščajnikov se šola v Zagrebu, a odtodna akademija jih malce prehitro pušča v zrelo življenje. Vrline naših »mladih« je, da imajo ton in kompozitorne sposobnosti, v risbi, v proporcijah in tehnično so pa precej pomanjkljivi. Vsa zadnja leta opazam na domačih in inozemskih razstavah, da naše slikarstvo v primeri s kiparstvom očitno zaostaja. Kiparstvo se res kvalitativno poglavlja in dobiva vedno bolj svoje lice, predvsem pa kažejo kipiari solidno tehnično znanje. Zlasti mlajši: Pirnat, Zdenko Kalin, Putrli, Kogovšek razodevajo poleg močnega talenta tudi neko dovršenost; to niso več umetniki, ki bi se »lovili«. V ostalem bi pa želel, da bi slovenski umetniki, če hočejo ustvariti res domačo umetnost, zaupali samo lastnim očem in naj bi si ne natikali ne nemških ne francoskih očal.

Kaj pa kritika?

Odtod sva šla še k kritiki, in mojster Vavpotič je izjavil:

— Naša umetnostna kritika je premalo aktivna, zganje se zgolj ob priliki kakšne razstave in po navadi še tedaj zelo pozno. Slovenski kritiki gredo mimo nekaterih pojavov, kakor da jih ni, medtem ko druge pretirano hvalijo, čeprav so komaj povprečnega značaja. Umetnostna kritika naj bi pospeševala vso našo estetsko kulturo; se borila zoper naraščajoči diletantizem, odkrivala in napadala kičarijo, sploh: izživljala se tudi izven razstav. Opaziti je, da naši vodilni umetnostni kritiki ne poznajo dovolj metierja, zato so njihove kritike usmerjene v ocenjevanje smeri, ne pa vrednot. Imamo izrazito stilno kritiko, toda stil vendar ni še vse!

Knjiga in ilustracija

Še to vprašanje je bilo treba načeti, dasi so vprašanja kar sproti rasla in je bil že čas postaviti zapik. Torej — sem vprašal odličnega ilustratorja »Desetega brata« — kako je pri nas z ilustrirano knjigo?

— Tako je: marsikaj, kar so njega dne izvirali likovni umetniki, so v naših dneh prevzeli arhitekti, ki prav nas predvsem skrbje za knjižno opremo. Slikarjev se spomnita samo še Mladinska matica in Slovenska matica (Pirnatoz Don Kihoti!). V dobi impresionizma bi lahko bili v zadregi za ilustratorje, kajti ilustrator mora biti dober risar. Dandanes imamo že lep kader dobrih risarjev (Tratnik, o. e. Kralja, Pirnat, Jakac, Gaspari, Pengov, Sedej, Justin, M. Šubič, Mihelič in drugi). Tako bi imeli vse pogoje za ilustrirano knjigo. Vzrok, da je umetniško ilustrirana knjiga pri nas redka, je najbrž finančen, kajti take knjige bi bile še dražje. Je pa dobro in prav, če mislimo na kulturo ilustrirane knjige, ki bi nas zlasti zmagobito reprezentirala. Predstavljam si umetniško ilu-

strirano knjižo naših najboljših pisateljev! Nemara bi lahko javne institucije dajale v ta namen založnikom posebne subvencije, kajti tu bi šlo res za našo kulturno reprezentanco.

Tako — sedaj sva pa imela že dovolj teh zadev, vprašanj in načrtov — oba, umetnik in njegov intervjuist. — o.

Zapiski

Lač. Poljudno-znanstveni zbornik, 10. sve. sek. To dni so izšli tri nove knjige Goriške Matice, ki se službeno imenuje Unione Editoriale Goriziana: Poljski pripovedniki v prevodu Ivana Lesjaka, proza Boga Vremca »Le hrepenenja« in 10. zvezek zbornika »Luč«. Medtem ko se k prvim knjigama še vrnemo, opozarjamo za danes na 110 strani obsegaajoči zbornik, ki je že sam vreden zanimanja in pozornosti slovenske kulturne javnosti. Dobrišen del zbornika (36 strani) zavzema študija Iva Drena o Ivanu S. Turgenjevu. Pisec prikazuje (večidel na podlagi starejših virov) življenje velikega ruskega pisatelja, nato pa označuje v posebnih poglavjih novele, povesti, romane, pesmi, igre, pisma in spomine ter kaže, da ima Turgenjev v pisu ne samo iskrenega častilca, marveč tudi razgledanega poznavalca. Znanstveno tehtna in obilno dokumentirana je razprava Ferda Plemića »Beneška ljudovlada in njeni slovenski polki«, ki nas seznaja z do sedaj še malo obdelanim sodelovanjem južnih Slovanov, predvsem Slovencev in dalmatinskih Hrvatov, v službi Serenissime (prim. Pahorjev roman »Serenissima«). Naša zgodovinska ve da bo lahko samo pozdravila poskušne podrobnega raziskavanja nekdanjih slikov našega naroda z Italijo in njenimi državami, izmed katerih so bile zlasti Benetke važne za našo zgodovino. — F. S. objavlja »Nekaj spominov na Frana Erjavca« in med drugim omenja, da so njegove telesne ostanke nedavno prenesli na novo goriško pokopališče, kjer pa so pokopani brez prejšnjega (Gregorčičevega) napisca. — Silvester Škeri je prispeval pod naslovom »Pisatelj in knjige« kritični prenos nekaterih leposlovnih publikacij Goriške matice. Goriške Mohorjeve družbe, Luči in Sigmee. Največji del zvezajmo v tem večje in sive že spisanem referatu povesti Ivana Beka, ocenjeni so pa tudi nekateri spisi Slavka Slaveca, Damira Feigla in Janeza Roženceta.

Gostovanja tujih gledališč v Parizu. V prihodnjih dneh gostuje v Parizu sloveči moskovski Hudožestveni teater s svojim celotnim ansamblom, med katerim so sama velika imena sodobnega ruskega gledališča. To gostovanje bo nedvomno velik dogodek za kulturni Pariz in za tuje občinstvo. — V začetku tega meseca je gostoval v Parizu (Theatre des Champs-Élysées) ansambl dunajskega Burgtheatra. Gostovanje je obsegalo dva večera in je imelo lep uspeh.

Nova knjiga F. W. Foersterja. Nemški filozof in pedagog, tudi v naših pedagogskih krogih dobro znan prof. Fr. W. Foerster je izdal v založbi Vitae Novakae v Luzernu 517 strani obsegaajočo knjigo »Europa und die deutsche Frage«. V svojem novem obširnem spisu razglablja ta miroljubni mislec mnoge probleme, ki so v zvezi z da-

našim položajem Evrope, stoji pa s obnovo nemškega militarizma. Na nekem mestu pravi: »Nedvomno drugi narodi niso nič boljši od nemškega. Toda njih napake in pregrehe so na drugih področjih. Novonemška pregreha je obžanje vojne, brezpogovorna vera v nasilje, prezir do mednarodne prava in do zadržane mirolnosti — prav s to svojo slabostjo je Nemčija zakrivila svetovno vojno. O tem ne more biti najmanjšega dvoma za ljudi, ki jim je res stalo do resnice in ki poznajo predvse Nemčijo ter imajo pred očmi dokumente. Krivda bode v oči in dokazi so tako prepričevalni, da je bilo treba cele križarske vojske laži, vzdrževane s milijoni marki, da bi se resnica zakrila s tisoči postranskih okoliščin. Tudi drugi so grešili, toda Nemčija je napravila iz greha novo tlogologijo, novo verstvo, v katerem je vse uspehe dvatisočletnega razvoja postavila na glavo.« V nadaljnjem kaže prof. Foerster, kako se v Nemčiji kakor v velikem duhovnem laboratoriju, hipoteze vsega sveta preiskujejo do konca, preživljajo, domišljajo in izjavljajo do skrajnih konsekvenc. Nemška resnost in besna logičnost nista samo v službi dobrega, marveč lahko služita tudi zlu in zmoti... Vsekako bo nova knjiga F. W. Foersterja nudila milečemu čitatelju mnogo zanimivega.

Papinjeva Zgodovina italijanske literature. V pariških »Les Nouvelles Littéraires« poroča Marcel Brion o prvem zvezku novega spisa Giovannijskega Papinje »Storia della letteratura italiana«. Delo avtorja, ki je eden najpomembnejših v sodobni italijanski književnosti in ki je bil v priznanju svojega dela in pomena imenovan na stolicu za italijansko literaturo na univerzi v Bologni, nedvomno zasluži pozornost. Marcel Brion poudarja naslednje značilnosti novega, velkopotezno zasnovanega Papinjevega dela: Pisec nove zgodovine italijanske literature se ozira samo na vrhove v slovetstvu, na velike novolarje, na pisatelje, ki so res prinesli kaj novega. Iz svoje zgodovine izključuje vse epigone in pozabljene pisatelje, katerih imena se omenjajo samo v kakšnih literarno-zgodovinskih priročnikih. Z druge strani se Papini ne ozira na dosedanja raziskavanja. Kakor sam izbira pisatelje, ki so vredni, da vsopijo v zgodovino italijanske literature, tako hoče, da spozna njihovo delo brez posredovalcev. Pri vsem tem je Papini za razliko od svojih prejšnjih knjig zelo objektivni in jase. Njegova zgodovina italijanske literature pa ima vžle temu izrazito papinjevo otežilo in v izbiri in obdelavi gradiva kakor tudi v sodbah o pisateljih razodeva duševne potoze avtorja knjig »Dante vivo«, »Crepuscolo dei filosofi« i. dr.

Vojni spomini generala Brusilova so izšli pod naslovom »Ratne uspomene« in v prevodu dr. A. Černikovega kot tretji zvezek beograjske Vojne biblioteke.

Štejkop Tronci, Pet cigareta. V zbirki Moderni hrvatski pisci, ki izdaja zagrebški »Binoza«, je izšla zbirka šestih novel Stjepka Trončla. Novele opisujejo življenje povojne mladine z nekaterimi njenimi senčnimi stranmi, predvsem s karizmom in športnim rekordstvom. Tragika, prepleta s nevsičljivim humorjem, označuje novo knjigo mladega hrvatskega pripovednika.

S P O R T

Zdaj pa — najnevarnejši nasprotnik

V soboto bo v kopališču Ilirije najresnejše srečanje — med šušasko Viktorijo in Ilirijo

Še enkrat bodo šli naši plavalci na domačih tleh na start, tokrat proti najopasnejšemu konkurentu JSK Viktoriji s Sušaka, katero prav tako mika postati lastnik letošnjega »Jadranskega pokalca«. Že v četrti priredbi sušaski plavalci v Ljubljano, da se bodo privadili vode v ilirijanskem bazenu, ki jim baje dela preglavice. Zanimivo je, da so tekme, ki se vrše v Ljubljani, edine, ki se odigravajo v regularnem bazenu, tako da bo vsa žetev rekorda pobrana pri nas — in nikjer drugje.

Viktorija je letos dobila izvrstno plavčico Smolnikovo, ki tako na prsmem kakor hrbtnem dosegla najlepše rezultate. Tudi Mini je dober kot vedno in spada še vedno v prvo vrsto jugoslovanskih 400-metrašev. Grkinič in Marčeta držita svoje čase.

Najbolj zanimiva bo borba v waterpolu, saj sta obe moštvi najresnejša kandidata za drugo mesto. Če bodo ilirijanski fantje zaigrali kot proti Jadranu, jim je zmaga zagotovljena.

Smučarska tekma sredi julija

Jeseniška Skala je v nedeljo izvedla za Akom pod široko pečjo tekmo v slalomu, na kateri je startalo 12 tekmovalcev.

Preteklo nedeljo so drsle poslednjič v tej sezoni »dilece« naših najbolj vnetih in neustrašenih smučarjev tam gori na snežišču široke peči. Jeseniški Skalašci so pridili že lani enako tekmo in nihče ni mogel pozbati onega lepega dneva, ki jim je nudil toliko užitka. Za letošnjo tekmo je vladalo še mnogo večje zanimanje tekmovalcev in tudi gledalcev, ki so imeli obenem tudi krasno enodnevno turo tja pod široko peč in Oltar. Zamočena sobota ni čala upati na najboljše vreme in tudi nedeljsko jutro je bilo megleno in nič dobre ga obetajoče, tako da jih je mnogo rajši ostalo doma, pa je bila kljub temu udeležba vendarle prav dobra. Res sami navdušeni in najbolj korajžni fantje so odšli v goste megle, ki je ležala nad snežiščem in oklepala stene in vrhove tega najlepšega gorskega kotlička.

Na trdem in strmim snegu je Praček trasiral tehnično dovršen slalom v dolžini 40 m z višinsko razliko 150m. Dva izven in deset v konkurenci jih je čakalo na Pračkovo »pripravljeni« — amuke, ki ga je po moral siliti tudi g. Čop Jakec, ki je bil na cilju z zapisnikarico gđ. Mišo Žumrovno, da je tako lahko dočel čas tekmovalcem.

Med tekmovalcem je ležala gosta megla in se le za trenutek zdaj pa zdaj dvignila, tako da ni bila vidna vsaj polovica proge. Borba za prva mesta je bila precej huda saj so si bili tekmovalci enakovredni. Vozili so dva teka. Prvak je postal mladi nadarjeni Skalaš Stanko Koblar. Izborno je amušel izven konkurence Praček Ciril. Rezultati: 1. Koblar Stane 1:42, 4, 2. Mali Beno 1:47, 3. Taler Franci (vse trije TKSkaši, Jesenice 1:48, 4. Horje (Cej) 5. Korač J. (S. K. Kovinar).

Ilirija odpotovala v Trst

Zjutraj ob 7. so se plavalci in plavčice SK Ilirije s »Putnikovima« avtobusom odpeljali v Trst, kjer bodo drevi nastopili v revalniški plavalni tekmi proti Triestini. Kakor znano, je Ilirija odločila prvo srečanje z 61:48 točkam precej visoko v svojo korist in zato vlada za nastop ljubljanskih plavčev v Trstu še prav posebno zanimanje. Žal pa je ilirijanska ekipa okrnjena za najmočnejšega plavčica, Draška Wilfana, ki ga bo zelo pogrešala v hrbtnem plavanju na 100 m, še bolj pa v stateti 4x200 m. V stateti ga bo nadomestil Cerer, v hrbtnem plavanju pa mladi Schell, ki je že v Ljubljani zasedel boljše mesto od njega. Najbolj občutla pa bo Ilirija pomanjkanje Wilfana v waterpolu.

Z Ilirijo potuje v avtobusih tudi precejšnje število njenih prijateljev in navijačev.

S tekmo bomo objavili izvirno poročilo našega posebnega poročevalca.

Žebirarska zadruga je podarila pravcu najnovejši lastni izum. Tujci niso razume li, da se pri nas more izvesti smučarska tekma sredi poletja. Pa je le bila, in še prav uspešno!

V nekaj vrstah

Športna afera z izjavami naših treh plavčev, ki so jo sprožili neki senzacij željni dopisniki v beograjskih listih, se je na srečo v kratkem razčistila s popolnim zadovoljenjem za naše plavalce. Po raznih dodatnih izjavah in demantjih se je kot poslednji oglasil referent ministrstva g. Milin, ki ima v rokah vsot organizacijo pariških svetovnih dijaških tekem in z najbolj avtentičnimi dokazi pojasnil ozadje te najnovejšee afe. Izkazalo se je, da so se vse te izjave dajale le približno tako in v strogo zasebnih pomenkih, kakor so v najbolj vidni obliki zagledale luč sveta v časopisnih stolpcih. Pri nas je običaj kovanja senzacij v športnih rubrikah zelo udomačen in je res prav, da dobi sem in tja dokordli izmed teh najbolj agilnih razširjevalcev sličnega gradiva tako lekcijo, kot jo je zdaj dobil eden izmed dopisnikov nekega beograjskega lista.

V četrti se bo začel na Bledu vsakoletni mednarodni teniški turnir za prvenstvo Bleda, na katerem bodo razen naših znanih igralcev nastopili tudi odlični igralci iz Avstrije, Češkoslovoske in Italije. Žal se je v zadnjem času zvedelo, da naš prvak Punčec noče odgoditi svoje turneje na Švedsko in bo torej ta turnir moral poteti brez njegovega sodelovanja, ki bi gotovo dvignil tudi kvaliteto ostalih udeležencev. V ostalem pa ne dvomimo, da bodo prireditelji turnirja v tem našem svetovnem letovišču poskrbeli na vsak način za čim večjo in čim častnejšo udeležbo. Na teniskem turnirju v Düsseldorfu je naš tretji najboljši teniški igralec Kukuljevič žel tri velike uspehe. Najprej je v finalu singlov zmagal proti Čehoslovoski Sibi v štirih setih z 1:6, 6:3, 6:1, 6:1. V doblu je skupno z Gallopiem iz Monte Carla v zelo hudi borbi po petih setih od-

pravil češkoslovoski par Šiba—Černič. Trije je prvo mesto je dosegel Kukuljevič v mešanem doblu v družbi z Nemko Homovo. V finalu dam je Nemki Ulstemske zmagala nad našo prvakinjo Kovačovo 6:1 in 6:3.

Slednjič moramo zabeležiti še dva nova svetovna rekorda zadnjega časa, in sicer Finca Salminena na 10.000 m, ki je s časom 30:05.4 prekosil že 13 let stari Norrmijev rekord s 30:06.2 — Drugi novi rekord je American Woodrow, ki je na 800 m postavil novo svetovno zmagko s časom 1:47.8. Stari rekord, ki ga je pred 8 dnevi dosegel Robison je bil 1:49.6.

Svečanost pri Domu kraljice Marije

Maribor, 19. julija.

Ob navzočnosti številnih odličnikov je bil v nedeljo v šmartnem na Pohorju priserčen praznik. K svečani blagoslovitvi novih naprav pri Počitniškem domu kraljice Marije na Pohorju, elektrarne, bolnišnice in dispanzerja, je prišel tudi zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije poveljnik 45. pešpolka polkovnik Marko Božović, ki mu je ob prihodu izročila deklica s toplim pozdravom krasen šopek. K slovesnosti so nadalje prišli ban dr. Natlačen, škof dr. Tomažič, mariborski župan dr. Juvan, bivši župan dr. Lipold, sreski načelnik za Maribor desni breg dr. Šiška, bivši marib. župan V. Grčar in šef Zdravstvenega doma dr. Vrtovec. Navzoči so bili dalje številni prijatelji naše obsejne mladine z neutrudnimi funkcionarji Društva za zaščito dece in mladine, s predsednico gospo Maistrovo in marljivim tajnikom Womerjem.

Počitniški dom na Pohorju je ena izmed najlepših ustanov, ki jih je privatna iniciativa zgradila naši dež. Z njim se smemo pred vsem svetom ponašati. Strojeno je veliko delo, ki daje leto za letom obilje ga blagoslova, predvsem pa po zaslugi obeh požrtvovalnih zaščitnic idealnega podjetja gospe Olge Balonove in Ivanke dr. Lipoldove.

Blagoslovitev je opravil škof dr. Tomažič. Pri svečanosti so sodelovali z ubramnim petjem pevci »Dravec« pod vodstvom odličnega zborovodje A. Horvata. Sledil je tople pozdrav gospe Marije Maistrove. Prisrčno je zajela zgodovino društvenega delovanja in prizadevanj mariborskih plemenitih src za zgradbo in stalno izpopolnjevanje Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju. Tople čestitke k lepim uspehom in tople spodbude besede za nadaljnje delo je izrekel zastopnik Nj. Vel. kraljice Marije polkovnik Marko Božović, za njim pa nekateri ostali. Ob gromkem aplavzu je bila obposlana udanostna brzjavka Nj. Vel. kraljici Mariji.

Iz Zagorja

— Dva nova grobova. V nedeljo dopoldne so pokopali rudarja Ivana Drnovška iz Zagorja. Bolehal je več časa za zavrtno boleznijo in je moral še mlad zapustiti ženo in otroke. Stročkova organizacija mu je priredila lep pogreb. Pogrebna pa je bila zahteva da bi ga pokopali popoldne, čeprav je ležal že nad 48 ur. Domnevajmo, da je bila taka zahteva stavljena zato, da bi rudniška godba ne mogla igrati v sokolski povorci iz Zagorja na Loke. — V ponedeljek popoldne pa so pokopali ugledno vdovo po rudarju gospo Joželo Držarjevo. Pokojnica je že pred 25 leti izgubila moža; in je potem dočakala še hušo žalost; v vojni sta ji padla dva njena najljubša sinova. France pa je pred nekaj leti umrl v Mariboru: kjer je imel gostilno v Narodnem domu. Ena hčerka in sin živita v Avstriji. Skromno pokojnino staropokojenke ji je zvišal Gremil ljubljanskih trgovcev, ki je že z mesečnimi nakazili omogočil da je uškala častljivo starost 90 let.

Točno plačaj »Jutru« naročnine Varui svojem zavarovalnino

RADIO

Sreda, 21. julija

Ljubljana 12: Izlet v tuje kraje (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Čas, sporred, obvestila. — 13:15: Lahka solistična glasba (plošče). — 14: Vreme, borza. — 19: Čas, vreme, poročila, sporred, obvestila. — 19:30: Nac. ura: Mojster Matej Hubad (prof. Slavko Osterc). — 19:50: Šahovski kotiček. — 20: Havajske kitare pojo (plošče). — 20:10: Mladinska ura: Rile in njih etulita (g. Alojzij Sulaj). — 20:18: Vodo-pivec: Sree in denar — spevoigra (mešani zbor z Ježice). — 21:30: Plošče. — 22: Čas, vreme, poročila, sporred. — 22:15: Pevski seklet »Mladost«.

četrek 22. julija

Ljubljana Plesi prošlih dni (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Čas, sporred, obvestila. — 13:15: V sobotnem ritmu (plošče). — 14: Vreme, borza. — 19: Čas, vreme, poročila, sporred, obvestila. — 19:30: Nac. ura: Ministrstvo za fizično vzgojo naroda. — 19:50: Zabavni kotiček. — 20: Balalaika (plošče). — 20:10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20:30: Prenos simfonijskega koncerta iz Dobrne. — 22: Čas, vreme, poročila, sporred. — 22:15: Esperantska ura: Slovenska narodna pesem.

Beograd 17:20: Narodne pesmi. — 18: Plošče. — 19:50: Orkestralni koncert. — 21: Klavirske skladbe. — 22:30: Narodne pesmi. — 22:20: Plošče. — Zagreb 17:15: Koncert orkestra. — 20: Prenos iz Beograda. — 22:20: Lahka in plesna muzika. — Praga 19:10: Lahka glasba. — 19:50: Koncert solistov. — 21: Simfonični koncert. — 22:20: Plošče. — Varšava 20:10: Lahka godba in ples. — 22:20: P

